

**ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ
ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.
ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ»**

**ΝΙΚΑ ΚΟΝΔΥΛΕΝΙΑ
ΠΑΥΛΕΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ**

ΠΑΤΡΑ, 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ABSTRACT	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	8
1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	8
1.2 ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	9
1.3 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ.....	10
1.3.1 Τύποι χρηματοπιστωτικών οργανισμών.....	11
1.4 ΕΝΝΟΙΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	14
1.4.1 Δραστηριότητες πιστωτικών ιδρυμάτων	15
1.4.2 Διακρίσεις πιστωτικών ιδρυμάτων.....	16
1.4.3 Διεθνείς Τραπεζικοί Οργανισμοί.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	20
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	20
2.1 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	20
2.2 ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	21
2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	29
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	29
3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	29
3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΡΙΣΕΩΝ.....	31
3.3 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	32
3.4 Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	36
3.5 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	40
ΤΡΟΠΟΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	40
4.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	40
4.2 ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΡΙΣΗΣ (STRESS TESTING 2010).	41
4.3 ΠΑΡΟΥΣΑ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	42
4.3.1 Εθνική τράπεζα Ελλάδος	42
4.3.2 Αγροτική τράπεζα Ελλάδος.....	42
4.3.3 Alpha Bank	43
4.3.4 Eurobank	43
4.3.5 Marfin Egnatia Bank	43
4.3.6 Millenium Bank	43
4.3.7 Probank.....	44

4.3.8 Τράπεζα Πειραιώς.....	44
4.3.9 Ασπίς.....	44
4.3.10 Τράπεζα Αττικής.....	44
4.3.11 Γενική Τράπεζα.....	44
4.3.12 Τράπεζα Κύπρου.....	44
4.3.13 Πανελλήνια Τράπεζα.....	45
4.3.14 Proton Bank.....	45
4.3.15 Εμπορική Τράπεζα.....	45
4.4 ΤΡΟΠΟΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	45
4.5 ΤΡΟΠΟΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.....	51
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	55

ABSTRACT

The purpose of this present work is to analyze and study the financial crisis and its direct consequences at the greek financial system and the greek banks. As the frustration in Europe grows , Greece is looking for new ways to drag her out of the financial default.

Initially, it is given the concept of financial institutions, segregated into categories and carried out an extensive reference to financial institutions, particularly in Greece. Additionally, we analyze the forms and the methods with which the financial risk can be confronted in the midst of the crisis.

Next, are given the elements that compose the meaning of the financial crisis that has influenced the financial system at global, European and greek scale. Starting a few years ago in the United States as a global effect ,today the financial crisis is observed in all the european countries. Studied how did the non-capital adequacy, the reduced liquidity, the increased operating costs and the general need for measures to be taken at European and national level in order to help the greek institutions to cope with the challenge of international financial crisis.

In conclusion, we attach the elements that compose the crisis and record the efforts of greek banks to be saved. The actions that have already appeared , seem to be correct but not effective enough. Principal of them: the share capital, the largest forecast for risk, increasing liquidity, reducing operating costs, the bond issues and the economic support of various European processes under the rescue of Greece. So the challenge is to find additional ways to shield the Greek banking system. The measures that will be applied can be considered as strict but they consist the only solution to the problem that our country is facing this period. Only then could the greek banks - the most basic part of our country's economy - be saved.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα διέρχεται μια σημαντική κρίση , η οποία είχε ουσιαστικά αρχίσει να εμφανίζεται από το 2008. Η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται σε ύφεση με τις τράπεζες να βρίσκονται στο επίκεντρο αυτής της κρίσης. Φυσικά ένα τέτοιο φαινόμενο δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει την ελληνική οικονομία και δη τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα. Οι ελληνικές τράπεζες καλούνται να ανταπεξέλθουν στην μειωμένη ρευστότητα , στην μη κεφαλαιακή επάρκεια με το ελληνικό κράτος να βρίσκεται σε κατάσταση "επιλεκτικής χρεοκοπίας".

Προκειμένου να οδηγηθεί στην έξοδο από την παρούσα κρίση, η Ελλάδα δέχεται την στήριξη των ευρωπαϊκών μηχανισμών. Έτσι το 2010 έχουμε την είσοδο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου , το οποίο μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ελέγχουν τα μέτρα λιτότητας που πρέπει να εφαρμοστούν στον ελλαδικό χώρο ώστε να ξεπεραστεί η κρίση και να ανακάμψει η ελληνική οικονομία .Κύρια μέριμνα πλέον της χώρας είναι να προστατεύσει τα πιστωτικά της ιδρύματα τα οποία καλούνται να λειτουργήσουν σε ένα περιβάλλον με μειωμένους ρυθμούς ανάπτυξης και δυσκολίες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου .

Σε μια περίοδο όπου η πιστοληπτική ικανότητα των πολιτών είναι μειωμένη και έχει χαθεί κάθε εμπιστοσύνη απέναντι στην δυνατότητα αντιμετώπισης αυτής της κρίσιμης κατάστασης , καλείται το ελληνικό κράτος με την βοήθεια των ευρωπαϊκών μηχανισμών στήριξης να θωρακίσει με κάθε δυνατό τρόπο τα πιστωτικά ιδρύματα .

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να δώσει μια συνολική εικόνα της χρηματοπιστωτικής κρίσης , των χρηματοπιστωτικών κινδύνων που δημιουργούνται , πως αυτή αντιμετωπίζεται ήδη από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα αλλά και τους τρόπους που θα χρησιμοποιηθούν μελλοντικά για να θωρακιστεί το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Για την ανάπτυξη και τεκμηρίωση του παραπάνω θέματος , η εν λόγω πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε τέσσερα βασικά κεφάλαια.

Το πρώτο κεφάλαιο μας δίνει την έννοια των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και την κατηγοριοποίησή τους. Έπειτα γίνεται μια εκτενή αναφορά στα πιστωτικά ιδρύματα, την λειτουργία τους, τους τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται με ειδικότερες αναφορές στον ελλαδικό χώρο. Εν συνεχεία, γίνεται διάκριση των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων με κριτήριο επιλογής τον τομέα στον οποίο εξειδικεύονται οι τραπεζικές τους εργασίες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρουμε τους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους , τις μορφές με τις οποίες τους συναντούμε , αναλύοντας την κάθε μορφή κινδύνου ξεχωριστά. Επίσης , εξηγούμε πως γίνεται η διαχείριση των κινδύνων αυτών και αναφέρουμε τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για να επιτευχθεί η

μείωση τους.

Το τρίτο κεφάλαιο εξετάζει την έννοια της χρηματοοικονομικής κρίσης των τραπεζών. Γίνεται μια ιστορική αναδρομή σε παλαιότερες χρηματοπιστωτικές κρίσεις σε διεθνές επίπεδο και φυσικά δίνονται στοιχεία της τρέχουσας χρηματοοικονομικής κρίσης καθώς και οι συνέπειες της στα πιστωτικά ιδρύματα .

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο συνοψίζουμε την δραστηριότητα των ελληνικών τραπεζών, αναφέρουμε τους τρόπους με τους οποίους έχουν προσωρινά θωρακιστεί τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα και τελειώνοντας την ενότητα προτείνουμε νέους τρόπους θωράκισης τους σύμφωνα με τα δεδομένα που επικρατούν αυτή την στιγμή στον ευρωπαϊκό χώρο και την βοήθεια που προσφέρουν στην Ελλάδα οι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί στήριξης ώστε να βγει η ελληνική οικονομία από το αδιέξοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Γενικά, το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ένα οικονομικό σύστημα το οποίο περιλαμβάνει όλα εκείνα τα «μέσα» και τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητα για την μεταβίβαση των χρηματικών πόρων. Λειτουργεί μέσα σε μια αγορά με «ατέλειες». Δηλαδή, σε μια αγορά που προκύπτουν ζητήματα στην προσπάθεια ανταλλαγής ανόμοιων προϊόντων, στην φερεγγυότητα των συναλλαγών, στο χρόνο μεταξύ ανταπόδοσης της συναλλαγής.

Σκοπός του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι η συγκέντρωση των πλεοναζόντων κεφαλαίων και η αποτελεσματική διοχέτευση τους σε όσες οικονομικές μονάδες χρειάζονται κεφάλαια για επενδυτικούς ή καταναλωτικούς λόγους. Η αποτελεσματική κατανομή των κεφαλαίων γίνεται με τα χρηματοπιστωτικά μέσα ή προϊόντα (π.χ. Ομολογίες, έντοκα γραμμάτια ελληνικού δημοσίου, στεγαστικά δάνεια, κ.ο.κ)

Τα χρηματοπιστωτικά μέσα διοχετεύονται μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές εξελίσσονται συνεχώς σύμφωνα με τα χρηματοπιστωτικά μέσα που τίθενται προς μεταφορά.

Παραδείγματα χρηματοπιστωτικών αγορών αποτελούν:

- Ψ Πρωτογενής Αγορά
- Ψ Δευτερογενής Αγορά
- Ψ Τρέχουσα Αγορά
- Ψ Διατραπεζική Αγορά κ.ο.κ

Η μεταφορά των πλεοναζόντων κεφαλαίων μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών μπορεί να υλοποιηθεί με δυο τρόπους. Είτε με άμεση χρηματοδότηση (direct financing), είτε με έμμεση χρηματοδότηση (indirect financing). Στην περίπτωση της άμεσης χρηματοδότησης, δεν επεμβαίνουν μεσολαβητές και η διαπραγματεύση γίνεται μεταξύ αποταμιευτών και δανειζόμενων. Αντίθετα, στην περίπτωση της έμμεσης χρηματοδότησης τα πλεονασματικά κεφάλαια διοχετεύονται στις οικονομικές μονάδες που τα χρειάζονται μέσω των χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Οι κυριότεροι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είναι οι τράπεζες αλλά και άλλοι οργανισμοί όπως:

- Ψ Εταιρίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης
- Ψ Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου

1.2 ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο καθένας που συμμετέχει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει τους δικούς του λόγους.

Οι **ιδιώτες επενδυτές** έχουν κύριο σκοπό το κέρδος. Με τις επενδύσεις τους προσπαθούν να ελαχιστοποιήσουν τον οικονομικό και συναλλαγματικό κίνδυνο και να μεγιστοποιήσουν τις αποδόσεις τους.

Οι **επιχειρήσεις Εθνικές και Πολυεθνικές** έχουν κύριο σκοπό την εξασφάλιση ρευστότητας. Αυτό μπορεί να υλοποιηθεί με δανεισμό κεφαλαίων αφού λάβουμε ως παράγοντα το μικρότερο δυνατό κόστος και τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Ακόμη, έχουν την δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων από το επενδυτικό κοινό, εκδίδοντας ή πουλώντας νέες ή υφιστάμενες μετοχές.

Οι **Θεσμικοί Επενδυτές** είναι εξειδικευμένοι οργανισμοί οι οποίοι έχουν συγκεντρωμένα τεράστια ποσά χρημάτων και τα επενδύουν σε επιχειρήσεις. Διαχειρίζονται μεγάλα ύψους κεφάλαια για λογαριασμό τους ή για λογαριασμό τρίτων. Την μορφή Θεσμικών Επενδυτών έχουν οι Τράπεζες, οι Ασφαλιστικές Εταιρίες, Ταμεία Συντάξεων, Ταμεία Εξασφάλισης και οι εταιρίες Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Οι θεσμικοί επενδυτές αναλαμβάνουν υψηλό κίνδυνο και τοποθετούνται σε προϊόντα της χρηματαγοράς και της κεφαλαιαγοράς και σε προϊόντα με μεγάλη μόχλευση. Η επιλογή των τοποθετήσεων τους γίνεται βάση της κεφαλαιακής τους επάρκειας, της ανάπτυξης προϊόντων αντιστάθμισης καθώς και βάση του κινδύνου που επιθυμούν να αναλάβουν. Ακόμη, λόγω του ότι έχουν την δυνατότητα να αγοράζουν και να πουλάνε μεγάλες ποσότητες μετοχών, μπορούν να επηρεάσουν μια επιχείρηση για το αν θα συνεχίσει να λειτουργεί κερδοφόρα ή αν θα αναγκαστεί να κλείσει.

Η **Κεντρική Τράπεζα** είναι η τράπεζα των τραπεζών. Η Κεντρική Τράπεζα συμμετέχει στις αγορές χρήματος ασκώντας νομισματική πολιτική. Η άσκηση αυτή γίνεται με τα εξής μέσα: πολιτική της ανοιχτής αγοράς, αναπροεξοφλητικό επιτόκιο, ποσοστό των υποχρεωτικά δεσμευμένων καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Κεντρική Τράπεζα. Ακόμη, ασκεί συναλλαγματική και πιστωτική πολιτική. Στόχος τους είναι ο έλεγχος της προσφοράς του χρήματος στην οικονομία μέσω της μεταβολής των επιτοκίων.

Οι **Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί** συμμετέχουν στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου σύμφωνα με τις ανάγκες άντλησης κεφαλαίων και αξιοποίησης των διαθέσιμων τους με σκοπό την μεγιστοποίηση της απόδοσης του χαρτοφυλακίου τους. Αυτό που προσπαθούν οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είναι να μην υπάρχει μεγάλη διαφοροποίηση στο χρόνο, των στοιχείων τοποθέτησης και άντλησης κεφαλαίων. Αυτό ισχύει στις περιπτώσεις που υπάρχει χαμηλή ρευστότητα των τίτλων και υψηλή μεταβλητότητα τιμής και

απόδοσης. Τα πιστωτικά ιδρύματα είναι τα κυριότερα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

1.3 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα κατά την εφαρμογή της άμεσης χρηματοδότησης αντιμετωπίζει προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζονται μόνο με την παρέμβαση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είναι ιδρύματα που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Κατά την διαδικασία της άντλησης αλλά και της πώλησης, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί επεξεργάζονται τα προσφερόμενα κεφάλαια και τα μεταμορφώνουν σε εύχρηστα χρηματοοικονομικά προϊόντα για τους δανειστές και τους δανειζόμενους. Ταυτόχρονα, με αυτή τους την παρέμβαση περιορίζουν τους κινδύνους της ροής ή μεταφοράς κεφαλαίων καθώς και τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι κάτοχοι κεφαλαίων ή οι επενδυτές στρέφονται προς τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς κυρίως επειδή δεν επιθυμούν να αναλάβουν τον αυξημένο κίνδυνο των άμεσων τοποθετήσεων χρηματοπιστωτικών μέσων, μετοχών και ομολόγων στις πρωτογενείς και δευτερογενείς αγορές. Εκτός αυτών, στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς απευθύνονται και οι κάτοχοι κεφαλαίων που δεν διαθέτουν την εμπειρία και τις γνώσεις που θα τους επέτρεπαν την πρόσβαση σε εξειδικευμένες χρηματοοικονομικές αγορές. Παράλληλα, επιχειρήσεις και ιδιώτες που έχουν ανάγκη κεφαλαίων στρέφονται στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ώστε να αντλήσουν από αυτούς τα απαραίτητα κεφάλαια αφού αυτά προσφέρονται σε μορφή που καλύπτει ακριβώς τις ανάγκες τους, αποφεύγοντας με αυτό τον τρόπο και τον κίνδυνο που ελλοχεύει από την άμεση χρηματοδότηση από τους κατόχους κεφαλαίων.

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορούν να διαμορφώσουν χρηματοοικονομικά προϊόντα άντλησης και τοποθέτησης κεφαλαίων ή χαρτοφυλάκια χρηματοοικονομικών προϊόντων ελαχιστοποιώντας τον πιστωτικό κίνδυνο και ταυτόχρονα αυξάνοντας την απόδοση των επενδύσεων. Αυτές οι δυνατότητες των χρηματοπιστωτικών οργανισμών σε συνδυασμό με τον αυξανόμενο ανταγωνισμό, μειώνουν το κόστος χρήσης των κεφαλαίων έχοντας θετικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη. Συμπεραίνουμε ότι ο ρόλος τους στην διαμόρφωση της πολιτικής προσφοράς χρήματος σε μια οικονομία είναι καθοριστικός.

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δραστηριοποιούνται στο σύγχρονο χρηματοοικονομικό περιβάλλον το οποίο χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό. Στον ανταγωνισμό αυτό συνέβαλαν η ανάπτυξη της τεχνολογίας, η απελευθέρωση και διεθνοποίηση των αγορών, η εμφάνιση νέων εξειδικευμένων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και τέλος, η ανάπτυξη των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Έτσι το θεσμικό πλαίσιο της

λειτουργίας τους διαμορφώθηκε σύμφωνα με τις νέες ανάγκες και τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μεταξύ των βασικών αλλαγών που έχουν επέλθει στον ευρωπαϊκό αλλά και διεθνή χρηματοπιστωτικό χώρο είναι η απελευθέρωση της εμπορικής και της επενδυτικής τραπεζικής δραστηριότητας και η απελευθέρωση της προσφοράς προϊόντων. Σήμερα αναφερόμαστε πλέον σε τράπεζες πολλαπλών δραστηριοτήτων, δηλαδή σε τράπεζες ή σε πιστωτικά ιδρύματα που έχουν την δυνατότητα δραστηριοποίησης στην προσφορά όλων των προϊόντων και υπηρεσιών του χρηματοπιστωτικού χώρου, αρκεί αυτό να γίνεται αποδεκτό από τις εποπτεύουσες αρχές με την έγκριση ή τροποποίηση του καταστατικού τους. Παράλληλα, δίνεται η δυνατότητα και στα λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να αναλαμβάνουν εργασίες που μέχρι τώρα αποτελούσαν αποκλειστικό προνόμιο των εμπορικών ή γενικά των τραπεζών. (πηγή: Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Π.Αγγελόπουλος).

1.3.1 Τύποι χρηματοπιστωτικών οργανισμών

Διακρίνουμε τους εξής τύπους χρηματοπιστωτικών οργανισμών :

- ▼ **Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος :** Είναι χρηματοδοτικά ιδρύματα τα οποία εκδίδουν ηλεκτρονικό χρήμα, παρέχουν υπηρεσίες χρηματοπιστωτικές και μη που συνδέονται στενά με την έκδοση και διαχείριση ηλεκτρονικού χρήματος (πλην πιστοδοτήσεων) και αποθηκεύουν στοιχεία στο ηλεκτρονικό υπόθεμα για λογαριασμό επιχειρήσεων ή φορέων του δημόσιου τομέα.
- ▼ **Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΕΠΕΥ) :** Είναι κάθε νομικό πρόσωπο του οποίου το σύνθημα επάγγελμα ή δραστηριότητα είναι η παροχή μιας ή περισσότερων επενδυτικών δραστηριοτήτων σε επαγγελματική βάση. Κύριες υπηρεσίες τους είναι : 1) οι επενδυτικές συμβουλές (προσωπικές συστάσεις) σχετικά με συστάσεις σε επενδύσεις με χρηματοπιστωτικά μέσα, 2) η λήψη, διαβίβαση ή εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών για αγορά ή πώληση χρηματοπιστωτικών μέσων χωρίς επενδυτική συμβουλή 3)η διαχείριση χαρτοφυλακίου του επενδύτη για λογαριασμό του.
- ▼ **Ανώνυμες Εταιρίες Επενδυτικής Διαμεσολάβησης :** Λειτουργούν μόνο με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρίας και έχουν ως αποκλειστική δραστηριότητα την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών λήψης και διαβίβασης εντολών αλλά και συμβουλών για λογαριασμό επενδυτών επί κινητών αξιών και μεριδίων που εκδίδονται από οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων.
- ▼ **Εταιρίες Παροχής Πιστώσεων :** Λειτουργούν μόνο με τη μορφή ανώνυμης εταιρίας. Οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες τους είναι η παροχή δανείων ή πιστώσεων πάσης μορφής σε φυσικά πρόσωπα για την κάλυψη καταναλωτικών και προσωπικών τους αναγκών και η άσκηση δραστηριοτήτων επικουρικού προς την κύρια δραστηριότητά τους

χαρακτήρα και συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο ομοειδών εταιριών καθώς και επιχειρήσεων που εκτελούν εργασίες λειτουργικές ή άμεσα βοηθητικές του κύριου αντικείμενου.

- ▼ **Εταιρίες Χρηματοδότησης Κατανάλωσης :** Εξειδικεύονται στη χορήγηση καταναλωτικών δανείων για την αγορά αυτοκινήτου, για τα έξοδα διακοπών κ.λπ. ή στη χορήγηση δανείων σε επιχειρήσεις κυρίως για χρηματοδότηση των αποθεμάτων. Οι επιχειρήσεις αυτές δεν δέχονται καταθέσεις, αλλά αντλούν τα κεφάλαιά τους εκδίδοντας εμπορικά ομόλογα ή δανειζόμενες από Εμπορικές Τράπεζες.
- ▼ **Εταιρίες Διαμεσολάβησης στη Μεταφορά Κεφαλαίων :** Δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Ακόμη, παρέχουν τις εξής υπηρεσίες : 1) Διενέργεια αγοράς συναλλάγματος για λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος, 2) Συνεργασία με εκδότες πιστωτικών καρτών που έχουν έδρα στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, 3) Αποδοχή της εξόφλησης λογαριασμών επιχειρήσεων, 4) Διάθεση εισιτηρίων μέσω μαζικής μεταφοράς εσωτερικού και εξωτερικού, 5) Πρακτόρευση τουριστικών υπηρεσιών και ταξιδιωτικών ασφαλειών 6) Προώθηση και διάθεση προϊόντων εταιριών κινητής, σταθερής τηλεφωνίας και εταιριών που παρέχουν υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο 7) Συνεργασία, υπό προϋποθέσεις, με πιστωτικά ιδρύματα για τη μεταφορά κεφαλαίων σε πίστωση λογαριασμών καταθέσεων των εντολέων ή των δικαιούχων 8) Συνεργασία, υπό προϋποθέσεις με πιστωτικά ιδρύματα που αφορούν εξόφληση λογαριασμών/υποχρεώσεων των εντολέων έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- ▼ **Ανταλλακτήρια Συναλλάγματος :** Οι εργασίες και δραστηριότητες που επιτρέπεται να διενεργούν είναι : 1) Αγορά και πώληση ξένων τραπεζογραμματίων, ταξιδιωτικών επιταγών και τραπεζικών επιταγών 2) Προώθηση και διαμεσολάβηση στην παροχή τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών 3) Συνεργασία με εκδότες πιστωτικών καρτών για την καταβολή μετρητών σε κατόχους πιστωτικών καρτών. 4) Διαμεσολάβηση στη μεταφορά κεφαλαίων, 5) Αποδοχή της εξόφλησης λογαριασμών επιχειρήσεων πλην πιστωτικών ιδρυμάτων 6) Διάθεση εισιτηρίων μέσω μαζικής μεταφοράς και πολιτιστικών εκδηλώσεων, 7) Πρακτόρευση τουριστικών υπηρεσιών και ταξιδιωτικών ασφαλειών , 8)προώθηση και διάθεση προϊόντων εταιριών κινητής, σταθερής τηλεφωνίας και πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- ▼ **Εταιρίες Διαμεσολάβησης στις Διατραπεζικές Αγορές :** Σκοπός τους είναι η διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές συναλλάγματος και χρήματος, ως μεσάζοντες στη συνομολόγηση πράξεων μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων με όρους αμοιβαία αποδεκτούς από τους αντισυμβαλλόμενους και φροντίζουν για την ολοκλήρωση των συναλλαγών με την ανταλλαγή των

ονομάτων των συναλλασσόμενων μετά την οριστική συμφωνία των όρων.

- ▼ **Εταιρίες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων** : Είναι η επιχείρηση του χρηματοοικονομικού χώρου που, μεταξύ των άλλων υπηρεσιών που προσφέρει, λαμβάνει άδεια να παρέχει υπηρεσίες πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων ή η επιχείρηση που συστήνεται με αποκλειστικό σκοπό την παροχή υπηρεσιών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων. Οι υπηρεσίες αυτές είναι η χρηματοδότηση με προεξόφληση εκχωρημένων απαιτήσεων , η είσπραξη των εκχωρημένων απαιτήσεων, η διαχείριση και λογιστική παρακολούθηση των απαιτήσεων πελατών, η αξιολόγηση της φερεγγυότητας των αγοραστών των εμπορευμάτων , η κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου και η παροχή συμβουλών Marketing για νέες αγορές και νέους πελάτες.
- ▼ **Εταιρίες Forfeiting** : Είναι η επιχείρηση του χρηματοοικονομικού χώρου που κύριο σκοπό έχει την παροχή υπηρεσιών προεξόφλησης μακροπρόθεσμων απαιτήσεων, διάρκειας από 6 μήνες έως και 10 ή περισσότερα έτη, που δημιουργούνται στο εξωτερικό εμπόριο και ιδιαίτερα στις εισαγωγές μηχανολογικού εξοπλισμού που εξοφλείται με προθεσμιακό διακανονισμό.
- ▼ **Εταιρίες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών - Ε.Κ.Ε.Σ** : Είναι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που ιδρύονται με κύριο αντικείμενο εργασιών τη χορήγηση κεφαλαίων σε επιχειρήσεις, που είναι γνωστά ως κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (**Venture Capital-V.C.**) μέσω της συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο των επιχειρήσεων και με τη δέσμευση για αποχώρηση , μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, μέσω της πώλησης των μετοχών που αντιπροσωπεύουν τη συμμετοχή.
- ▼ **Εταιρίες Διαχείρισης και Οργανισμοί Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (ΟΣΕΚΑ)** : Εταιρίες Διαχείρισης είναι οι εταιρίες των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στη διαχείριση ΟΣΕΚΑ. Πέραν της διαχείρισης ΟΣΕΚΑ, δύνανται να παρέχουν και υπηρεσίες διαχείρισης εγκεκριμένων αμοιβαίων κεφαλαίων, όπως διαχείριση επενδύσεων ή/και διοίκηση του αμοιβαίου κεφαλαίου με παροχή νομικών υπηρεσιών κ.ο.κ. Επίσης μετά από ειδική άδεια μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίων επενδύσεων, επενδυτικές συμβουλές και φύλαξη και διοικητική διαχείριση μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.
- ▼ **Εταιρίες Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία** : Πρόκειται για εταιρίες Αμοιβαίων Κεφαλαίων με αποκλειστικό σκοπό τις τοποθετήσεις σε ακίνητη περιουσία και κινητές αξίες.
- ▼ **Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου** : Πρόκειται για ανώνυμες εταιρίες με αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση του δικού τους χαρτοφυλακίου κινητών αξιών (επενδυτικών αξιογράφων)
- ▼ **Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου Αναδυόμενων Αγορών** : Είναι

εξειδικευμένη εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου, αφού επενδύει τα κεφάλαια της κυρίως σε τίτλους διαπραγματεύσιμους σε αναδυόμενες αγορές.

- ▼ **Ασφαλιστικές Εταιρίες :** Συμμετέχουν ενεργά και με σημαντικά ποσά στη μεταφορά κεφαλαίων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Οι δυο βασικές κατηγορίες είναι 1) Εταιρίες Ασφάλισης Ζωής και 2) Εταιρίες Ασφάλισης Ιδιοκτησίας και Ατυχημάτων. Οι πρώτες προσφέρουν ασφάλιση κατά των οικονομικών συνεπειών λόγω θανάτου. Αντλούν τα κεφάλαια τους από τις περιοδικές καταβολές των ασφαλισμένων βάσει συμβολαίων που έχουν υπογραφεί, συνήθως σε μακροχρόνια βάση. Οι δεύτερες προσφέρουν ασφάλιση σε περίπτωση ζημιάς από φωτιά , σε περίπτωση κλοπής κ.λπ. Επενδύουν κυρίως σε εύκολα ρευστοποιήσιμους τίτλους.
- ▼ **Ταμεία Συντάξεως :** Αντλούν τα κεφάλαια τους από εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών και καταβάλλουν συντάξεις στους ασφαλισμένους τους, όταν αυτοί σταματήσουν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, να εργάζονται. Επενδύουν σε μακροπρόθεσμα αποδοτικούς τίτλους ή σε μετοχές. (πηγή : Π.Αγγελόπουλος)

1.4 ΕΝΝΟΙΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Τα πιστωτικά ιδρύματα αποτελούν κύριο χρηματοοικονομικό οργανισμό σε κάθε οικονομία. Αναφορικά, το πρώτο πιστωτικό ίδρυμα που ιδρύθηκε στην Ελλάδα ήταν η Ιονική Τράπεζα (1834) και ακολούθησε η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος (1841). Σήμερα, το βασικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, κατ'εφαρμογή των σχετικών οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τίθεται με το νόμο 3601/01.08.2007, με τον οποίο το πλαίσιο λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων προσαρμόζεται στους κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας (Βασιλεία II) και στο νέο περιβάλλον στο χρηματοοικονομικό χώρο το οποίο έχει ως βάση στην οδηγία 2004/39/EK.

Στο νόμο αυτό ορίζεται ότι : " Πιστωτικό Ίδρυμα είναι η επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στην χορήγηση δανείων ή λοιπών πιστώσεων για λογαριασμό της. Στον ίδιο νόμο ορίζεται ότι η χρήση του όρου "τράπεζα" στην επωνυμία ή τον διακριτικό τίτλο επιχείρησης επιτρέπεται μόνο σε πιστωτικά ιδρύματα, εκτός εάν το είδος της δραστηριότητας της επιχείρησης, όπως αυτή προκύπτει από το καταστατικό της και όπως πρέπει παράλληλα να υποδηλώνεται στην επωνυμία και στο διακριτικό τίτλο της επιχείρησης, αποκλείει τον κίνδυνο σύγχυσης του κοινού. Επίσης ορίζεται ότι οι αμιγείς πιστωτικοί συνεταιρισμοί, που λαμβάνουν άδεια λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος ως πιστωτικά ιδρύματα , δύναται να χρησιμοποιούν στην επωνυμία τους τον όρο "Συνεταιριστική Τράπεζα"

1.4.1 Δραστηριότητες πιστωτικών ιδρυμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 5, παρ.1 του νόμου 3601/2007, τα πιστωτικά ιδρύματα ιδρύονται υποχρεωτικά με την νομική μορφή της ανώνυμης εταιρίας, με εξαίρεση τις συνεταιριστικές τράπεζες που ιδρύονται με την νομική μορφή των αστικών συνεταιρισμών. Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα ανέρχεται σε 18.000.000. Στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου ορίζεται η απαγόρευση σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα που δεν αποτελούν πιστωτικά ιδρύματα να δραστηριοποιούνται στην κατ'επάγγελμα αποδοχή καταθέσεων χρημάτων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό. Επίσης απαγορεύεται η χορήγηση δανείων και λοιπών πιστώσεων, εφόσον δεν έχει παρασχεθεί προς το σκοπό αυτό ειδική άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν.3601/2007 οι δραστηριότητες που μπορούν να καλύψουν τα πιστωτικά ιδρύματα είναι οι εξής :

- Αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιτρεπτών κεφαλαίων.
 - Χορήγηση δανείων ή λοιπών πιστώσεων συμπεριλαμβανομένων και των πράξεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.
 - Χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing).
 - Πράξεις διενέργειας πληρωμών και μεταφοράς κεφαλαίων.
 - Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής (πιστωτικών και χρεωστικών καρτών, ταξιδιωτικών και τραπεζικών επιταγών).
 - Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
 - Συναλλαγές του λογαριασμού του ίδιου ιδρύματος ή της πελατείας του
- σε :

• Μέσα χρηματαγοράς

• Συναλλάγμα

• Προθεσμιακά συμβόλαια χρηματοπιστωτικών τίτλων ή χρηματοπιστωτικά δικαιώματα

• Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συναλλάγματος

• Κινητές αξίες

• Συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών περιλαμβανομένων ειδικότερα και των υπηρεσιών αναδόχου εκδόσεων τίτλων

- Παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις, όσον αφορά τη διάρθρωση του κεφαλαίου, τη βιομηχανική στρατηγική και συναφή θέματα και συμβουλών, καθώς και υπηρεσιών στον τομέα της συγχώνευσης και της εξαγοράς επιχειρήσεων.
- Συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών περιλαμβανομένων ειδικότερα και των υπηρεσιών αναδόχου εκδόσεων τίτλων.
- Μεσολάβηση στις διαπραγματικές αγορές.

- Διαχείριση χαρτοφυλακίου ή παροχή συμβουλών για την διαχείριση χαρτοφυλακίου.
 - Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών.
 - Εμπορικές πληροφορίες περιλαμβανομένων και των υπηρεσιών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας πελατών.
 - Εκμίσθωση θυρίδων
 - Έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος
- Επίσης τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να παρέχουν τις επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες του ν.3601/2007 στον οποίο ενσωματώθηκε η οδηγία 2004/39/ΕΚ.

1.4.2 Διακρίσεις πιστωτικών ιδρυμάτων

Οι τράπεζες διακρίνονται σε κατηγορίες με το κριτήριο της επιλογής δραστηριοποίησης και εξειδίκευσης της σε συγκεκριμένο τομέα τραπεζικών εργασιών ,όπως αναφέρονται στο ν.3601/2007 ή επενδυτικών υπηρεσιών , όπως αναφέρονται στο ν.3606/2007. Μια επιπλέον εφικτή διάκριση έχει ως βάση τον φορέα και την διοικητική δομή των τραπεζών και κατατάσσει τις τράπεζες σε ιδιωτικές , δημόσιες και συνεταιριστικές.

Σε κάθε περίπτωση διακριτός και διαφορετικός είναι ο ρόλος των Κεντρικών Τραπεζών οι οποίες αποτελούν τις εποπτικές αρχές των πιστωτικών ιδρυμάτων , στηρίζουν την οικονομία με την άσκηση της νομισματικής ,της πιστωτικής και της συναλλαγματικής πολιτικής ,ενώ έχουν το προνόμιο έκδοσης του χρήματος. Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας στην χώρα μας, δηλαδή της Τράπεζας της Ελλάδος είναι ιδιαίτερα σημαντικός αφού είναι ενταγμένη στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, που περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ανήκουν στην ζώνη του Ευρώ. Παρακάτω παρουσιάζουμε τις κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται οι ελληνικές τράπεζες.

Αγροτικές Τράπεζες

Βασικός στόχος των αγροτικών τραπεζών είναι η χρηματοδότηση και η ανάπτυξη του Γεωργικού Τομέα .στην χώρα μας ιδρύθηκε το 1929 η Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος. Από το 1990 δραστηριοποιείται όχι μόνο στη χρηματοδότηση και άλλων κλάδων της οικονομίας αλλά και στο σύνολο των κύριων επενδυτικών υπηρεσιών. Το 1991 μετετράπη σε Ανώνυμη Εταιρία και το 2000 οι μετοχές της εισήχθησαν στο ΧΑΑ. Πάραυτα είναι προφανές το συγκριτικό πλεονέκτημα της συνεργασίας της με τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας.

Τράπεζες Επενδύσεων

Οι τράπεζες επενδύσεων δραστηριοποιούνται στη χρηματοδότηση μεγάλων

επιχειρήσεων μέσω κοινοπρακτικών ή ομολογιακών δανείων καθώς και με μορφές μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων, στη συμμετοχή σε αρχικές δημόσιες εγγραφές με την ιδιότητα του αναδόχου και την εισαγωγή μετοχών στα χρηματιστήρια και στην χρηματοδότηση μεγάλων έργων.

Παράλληλα, δραστηριοποιούνται στη συμμετοχή με την ιδιότητα του συμβούλου, στις ιδιωτικοποιήσεις, στις εξαγορές και συγχωνεύσεις επιχειρήσεων και στην παροχή συμβουλών διαχείρισης ενεργητικού-παθητικού. Τα κεφάλαια τους αντλούνται κυρίως με προθεσμιακές καταθέσεις, με έκδοση τραπεζικών ομολόγων ή με άλλους σχετικούς τίτλους.

Οι τράπεζες επενδύσεων που έχουν λειτουργήσει στην χώρα μας είναι:

- Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως η οποία το 2001 εξαγοράστηκε από την Τράπεζα Πειραιώς από την οποία απορροφήθηκε το 2003.
- Ελληνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης ,ιδρύθηκε το 1961 και το 2002 συγχωνεύτηκε με την Εθνική Τράπεζα.
- Τράπεζα Επενδύσεων. Ιδρύθηκε το 1962 και το 2004 συγχωνεύτηκε με την εμπορική Τράπεζα.

Πλέον οι υπηρεσίες των τραπεζών επενδύσεων προσφέρονται ή μπορούν να προσφέρονται από κάθε πιστωτικό ίδρυμα με την ίδρυση και λειτουργία επενδυτικής υπηρεσίας.

Κτηματικές Τράπεζες

Κύρια δραστηριότητα των τραπεζών αυτών αποτελεί η χορήγηση δανείων , δηλαδή η χρηματοδότηση ιδιωτών για αγορά ή ανέγερση κατοικίας. Στη χώρα μας, σε συνεργασία με το δημόσιο κάλυψαν τις ανάγκες αυτές με επιδότηση του επιτοκίου των δανείων.

Παράλληλα, δραστηριοποιούνται στη χρηματοδότηση παγίων εγκαταστάσεων. Σήμερα στεγαστικά δάνεια για πρώτη κατοικία με επιδοτούμενο επιτόκιο ή για κατοικία προς εκμετάλλευση ή για επένδυση χορηγούνται από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα.

Οι στεγαστικές τράπεζες που λειτούργησαν στη χώρα μας είναι οι :

- Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος
- Εθνική Στεγαστική Τράπεζα

οι οποίες αργότερα συγχωνεύτηκαν και απορροφήθηκαν από την Εθνική Τράπεζα.

Ναυτιλιακές Τράπεζες

Οι τράπεζες αυτές εξειδικεύονται στη χρηματοδότηση της ναυτιλίας, τόσο της ποντοπόρου όσο και της ακτοπλοΐας. Παράλληλα, εξυπηρετούν και τις ανάγκες των ναυτιλιακών εταιριών και των ναυτικών και σε όλα τα άλλα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες, όπως καταθέσεις και επενδύσεις.

Η χρηματοδότηση των ναυτιλιακών εταιριών για κατασκευή και αγορά πλοίων απαιτεί μεγάλη εξειδίκευση διότι σε πολλές περιπτώσεις, στις

διαδικασίες χρηματοδότησης παρεμβάλλεται το δίκαιο περισσότερων από μιας χώρας.

Εμπορικές Τράπεζες

Οι εμπορικές τράπεζες αποτελούν τη σημαντικότερη μορφή χρηματοπιστωτικού οργανισμού με δυνατότητα προσφοράς των περισσότερων χρηματοοικονομικών προϊόντων.

Η εμπειρία των εμπορικών τραπεζών σχετίζεται με την άντληση κεφαλαίων πέραν των καταθέσεων και με τη χρήση πολλών άλλων προϊόντων άντλησης, καθώς και με την διοχέτευση των κεφαλαίων αυτών στην οικονομία με τη χορήγηση κάθε μορφής χρηματοδότησης και με κάθε μορφή επένδυσης, διαμορφώνοντας το ευρύ χαρτοφυλάκιο τοποθετήσεων.

Οι εργασίες των εμπορικών τραπεζών διακρίνονται σε 3 κατηγορίες :

Ψ **Παθητικές εργασίες**, δηλαδή στις εργασίες που αποτελούν στοιχείο του παθητικού τους ,περιλαμβάνονται οι κάθε μορφής καταθέσεις, καθώς και άλλη δραστηριότητα για άντληση και προσέλκυση κεφαλαίων από διάφορες πηγές.

Ψ **Μεσολαβητικές εργασίες**, στις οποίες περιλαμβάνονται όλες οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις εμπορικές τράπεζες έναντι αμοιβής ή προμήθειας, εκτός του επιτοκίου, όπως κίνηση κεφαλαίων, εισπράξεις αξιών, αγοραπωλησία συναλλάγματος κ.ο.κ.

Ψ **Ενεργητικές εργασίες**. Στις εργασίες αυτές περιλαμβάνονται οι χρηματοδοτήσεις και οι λοιπές εργασίες παροχής πίστης, όπως οι εγγυητικές επιστολές ή οι ενέγγυες πιστώσεις, καθώς και οι επενδύσεις κάθε μορφής όπως οι τοποθετήσεις σε χρεόγραφα ή σε ξένα νομίσματα.

Γνωστές εμπορικές τράπεζες που λειτούργησαν ή λειτουργούν ακόμα στη χώρα μας είναι : Ιονική Τράπεζα Ελλάδος, Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος, Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος, Alpha Bank, Γενική Τράπεζα Ελλάδος, Τράπεζα Πειραιώς, EFG Eurobank Ergasias, Τράπεζα Εργασίας και η Εγνατία Τράπεζα.

Ειδικά Πιστωτικά Ιδρύματα

Στην χώρα μας λειτουργούν 2 ειδικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί :

Ψ Το **Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων**. Ιδρύθηκε το 1919, είναι Ν.Π.Δ.Δ και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών. Οι κύριες υπηρεσίες που προσφέρει είναι : η αποδοχή, φύλαξη και διαχείριση των κάθε είδους παρακαταθηκών, η ταμειακή διαχείριση των κεφαλαίων διαφόρων Ν.Π.Δ.Δ και των Ο.Τ.Α και η χορήγηση δανείων για έργα κοινής ωφέλειας και για την απόκτηση κατοικίας από δημοσίους υπαλλήλους.

Ψ -Το **Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο**. Ιδρύθηκε το 1900 και αργότερα επεκτάθηκε σε ολόκληρη την Ελλάδα. Κύριος σκοπός του ήταν η ανύψωση του πνεύματος της αποταμίευσης. Κύριες εργασίες του ήταν η αποδοχή των καταθέσεων ταμιευτηρίου, η χρηματοδότηση δημοσίων υπαλλήλων για

απόκτηση κατοικίας και η χρηματοδότηση δημοσίων οργανισμών. Το 2002 μετατράπηκε σε Ανώνυμη Εταιρία έχοντας πλέον τη δυνατότητα προσφοράς, του συνόλου των εργασιών και δραστηριοτήτων που εκάστοτε επιτρέπονται σε ημεδαπά πιστωτικά ιδρύματα. Το 2006 οι μετοχές του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου εισήχθησαν στο Χ.Α.Α.

(πηγή : Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα , Π.Αγγελόπουλος)

1.4.3 Διεθνείς Τραπεζικοί Οργανισμοί

Διεθνείς Τραπεζικούς Οργανισμούς αποτελούν η Παγκόσμια Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών.

Η **Παγκόσμια Τράπεζα** είναι διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο χρηματοδοτεί τις αναπτυσσόμενες χώρες με σκοπό τη μείωση της φτώχειας. Η βοήθεια που παρέχει είναι οικονομική αλλά και τεχνική. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται σε συνεργασία με τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Η παγκόσμια Τράπεζα συστάθηκε το έτος 1944 και ελέγχεται από 185 χώρες-μέλη.

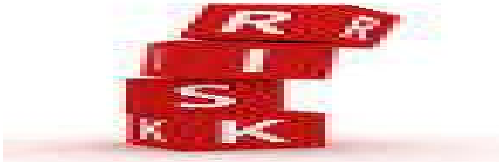
Αποτελείται από πέντε διαφορετικούς οργανισμούς, στενά συνδεδεμένους μεταξύ τους και με διακεκριμένο ρόλο ο καθένας από αυτούς. Οι οργανισμοί αυτοί είναι οι : International Bank for Reconstruction and Development (IBRD), International Development Association, International Finance Corporation (IFC), Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID).

Η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων** είναι χρηματοπιστωτικός οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδρύθηκε επισήμως το 1958. Σύμφωνα με τη συνθήκη της Ρώμης έχει ως σκοπό την περιφερειακή ανάπτυξη και ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού χώρου και τη χρηματοδότηση έργων και επενδύσεων ανάπτυξης σε συνεργασία με τα πιστωτικά ιδρύματα.

Η **Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών** είναι ένας διεθνής οργανισμός που ιδρύθηκε με τις Συμφωνίες της Χάγης το 1930. Ορίζεται ως η τράπεζα των κεντρικών τραπεζών. Στηρίζει την διεθνή οικονομική και νομισματική συνεργασία. Προσφέρει τραπεζικές υπηρεσίες μόνο σε Κεντρικές Τράπεζες και άλλους διεθνείς οργανισμούς. Εδρεύει στη Βασιλεία της Ελβετίας και διαθέτει γραφεία στο Χονγκ Κονγκ και στην Πόλη του Μέξικο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

2.1 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Ένα πιστωτικό ίδρυμα το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς, ενδέχεται να υποστεί οικονομικές ζημιές εξαιτίας της πραγμάτωσης ενός μη αναμενόμενου γεγονότος.

Οι Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι αποτελούν την μεγαλύτερη κατηγορία κινδύνων στον τραπεζικό τομέα.

Ως **Χρηματοοικονομικός Κίνδυνος** ορίζεται η πιθανότητα ζημιάς μιας ανοιγμένης θέσης ή μιας τοποθέτησης σε χρηματοπιστωτικά μέσα, λόγω μεταβολής των όρων θέσης. (Πηγή: Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Π.Αγγελόπουλος)

Οι εποπτικές αρχές της κάθε χώρας οφείλουν να αντιλαμβάνονται την φύση των κινδύνων και να ερευνούν κατά πόσο οι εμπορικές τράπεζες, τους μετρούν και τους διαχειρίζονται με επάρκεια.

Ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος περιλαμβάνει τους κινδύνους που προέρχονται από την χρηματοδότηση μιας επένδυσης με ξένα κεφάλαια. Η αύξηση του τραπεζικού δανεισμού μιας επιχείρησης για παράδειγμα αυξάνει τον κίνδυνο να μην μπορεί να αποπληρώσει στο μέλλον τις υποχρεώσεις της.

Οι συνήθεις κίνδυνοι των τραπεζών είναι οι ακόλουθοι:

Ψ Όταν σημειώνεται επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, οι επιχειρήσεις δυσκολεύονται να αποπληρώσουν τα δάνειά τους (λόγω μείωσης των πωλήσεων τους) ή τα νοικοκυριά να εξοφλήσουν τα στεγαστικά τους δάνεια (λόγω ανεργίας). Τότε οι τράπεζες καταγράφουν ζημιές.

Ψ Όταν οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων, π.χ. τίτλων, οικοπέδων και κτιρίων ή εξοπλισμού παραγωγής, μειώνονται ή μεταβάλλονται απότομα, δημιουργείται αβεβαιότητα στις χρηματοπιστωτικές αγορές με αποτέλεσμα οι επενδυτές να χάνουν χρήματα.

Ψ Οι τράπεζες μπορεί να χορηγήσουν δάνεια μεγάλου ύψους σε συγκεκριμένους κλάδους και στη συνέχεια να συνειδητοποιήσουν ότι είναι ευάλωτες σε περιόδους ύφεσης των κλάδων αυτών.

Ψ Οι τράπεζες μπορεί να επενδύουν μεγάλα ποσά, π.χ., στις χρηματιστηριακές αγορές ή στις αγορές ομολόγων και έτσι γίνονται ευπαθείς σε περίπτωση πτώσης των τιμών στις αγορές αυτές.

Οι τράπεζες αν θέλουν να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους θα πρέπει να μετρούν τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους . Ο υπολογισμός μπορεί να γίνει για το σύνολο της τράπεζας ή σε επίπεδο καταστημάτων, υπηρεσιών ή διευθύνσεων και να μετρηθεί σε επίπεδο διαφόρων τραπεζικών προϊόντων.

Σε κάθε περίπτωση, ο αντικειμενικός σκοπός μιας τράπεζας συνολικά είναι να προσθέσει αξία στο μετοχικό κεφάλαιο, μεγιστοποιώντας τις «προσαρμοσμένες προς τον κίνδυνο» αποδόσεις των μετόχων της. Υπό αυτήν την έννοια, η τράπεζα συμπεριφέρεται όπως κάθε άλλη επιχείρηση. Ωστόσο, η κερδοφορία και η προστιθέμενη αξία εξαρτώνται σημαντικά από τη διαχείριση κινδύνων. Μια ανεπαρκής διαχείριση κινδύνων μπορεί να απειλήσει τη φερεγγυότητα της τράπεζας.

2.2 ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Εξαιτίας του αυξανόμενου τραπεζικού ανταγωνισμού, μια τράπεζα θα πρέπει να προσέχει πολύ, τί κινδύνους αναλαμβάνει και πως μπορεί να τους διαχειριστεί καλύτερα. Οι Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι αποτελούν την μεγαλύτερη σε έκταση και σημασία κατηγορία τραπεζικών κινδύνων και χωρίζονται σε τρεις βασικές κατηγορίες οι οποίες είναι:

Ψ **Κίνδυνος Ρευστότητας**

Ψ **Πιστωτικός Κίνδυνος**

Ψ **Κίνδυνος Αγοράς**

Ο κίνδυνος αγοράς περιλαμβάνει και κάποιες υποκατηγορίες κινδύνων. Εμείς θα αναλύσουμε τον **κίνδυνο επιτοκίων** και τον **συναλλαγματικό κίνδυνο** που είναι από τους πιο σημαντικούς όσον αφορά τον κίνδυνο αγοράς και ανήκουν και αυτοί στους χρηματοοικονομικούς κινδύνους.

Ανάλυση Κινδύνου Ρευστότητας

Η ρευστότητα για τις τράπεζες είναι πολύ σημαντική και αφορά στη σωστή λειτουργία τους. Εάν δεν υπάρχει ρευστότητα, οι τράπεζες δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους προς το κοινό και τις επιχειρήσεις. Δεν μπορούν να απευθυνθούν στους πελάτες τους. Η ρευστότητα προηγείται όλων των υπολοίπων τραπεζικών δραστηριοτήτων. Η έλλειψη της δημιουργεί προβλήματα εμπιστοσύνης και φερεγγυότητας.

Σύμφωνα με το Δ.Χ.Π.Α 7, **κίνδυνος ρευστότητας** είναι ο κίνδυνος να αντιμετωπίσει η οικονομική οντότητα δυσκολίες στην εκπλήρωση δεσμεύσεων συνδεδεμένων με χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

Κίνδυνος ρευστότητας θεωρείται η αναμενόμενη ζημία και η μείωση της καθαρής θέσης της τράπεζας, εξαιτίας της αδυναμίας της να ανταποκριθεί έγκαιρα και πλήρως στην κάλυψη τρεχουσών και μελλοντικών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, εξαιτίας της μη αποτελεσματικής άντλησης κεφαλαίων για την κάλυψη αυξημένης ζήτησης δανείων, εξαιτίας της μη

διατήρησης επικερδών τοποθετήσεων με υψηλότερο επιτόκιο και εξαιτίας της αδυναμίας της να ανταποκριθεί έγκαιρα και αποδοτικά στην τοποθέτηση έκτακτων εισροών.

Οι τράπεζες χρειάζονται ρευστότητα έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις αναλήψεις καταθέσεων, όταν αυτές γίνουν απαιτητές, στην ζήτηση δανείων αλλά και σε άλλες ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους. Κίνδυνο ρευστότητας μπορεί να προκαλέσει η αλλαγή της ροής των δανείων και των καταθέσεων. Οι κρίσεις που αφορούν την ρευστότητα των τραπεζών έχουν οδηγήσει πολλές από αυτές στην πτώχευση κατά καιρούς.

Βασικό λόγο εμφάνισης του κινδύνου της ρευστότητας αποτελεί η μη σύμπτωση των λήξεων των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού.

Ανάλυση Πιστωτικού Κινδύνου

Ο πιστωτικός κίνδυνος ενός τραπεζικού ιδρύματος σχετίζεται με τα στοιχεία του ενεργητικού του, και συγκεκριμένα με τις απαιτήσεις. Αφορά, στην πιστοληπτική ικανότητα των φυσικών ή νομικών προσώπων από τους οποίους η τράπεζα έχει αγοράσει τις συγκεκριμένες απαιτήσεις. Δηλαδή, ο πιστωτικός κίνδυνος ορίζεται ως η πιθανή ή αναμενόμενη ζημία, η οποία προέρχεται από την αδυναμία των προμηθευτών των απαιτήσεων να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους οι οποίες είτε αφορούν στην εξυπηρέτηση τόκων, είτε στην αποπληρωμή κεφαλαίων.

Μια τράπεζα όταν χορηγεί ένα δάνειο, εκτός του πιστωτικού κινδύνου αναλαμβάνει και κίνδυνο ρευστότητας και επιτοκίου. Εάν, οι δανειολήπτες αδυνατούν να αποπληρώσουν τις ληξιπρόθεσμες οφειλές τους, δημιουργείται πρόβλημα στην τράπεζα, η οποία με τη σειρά της έχει υπολογίσει σε αυτές τις ταμειακές εισροές. Οι προσδοκώμενες εισροές αποτελούσαν βάση για προγραμματισμένες ταμειακές εκροές. Το πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός, πως δεν υπάρχει ρευστότητα. Μεγάλη είναι η πιθανότητα, να δημιουργηθεί και κίνδυνος επιτοκίων. Ο συνδυασμός των δύο αυτών κινδύνων μπορεί να οδηγήσει σε κρίση εμπιστοσύνης και σε πτώχευση του τραπεζικού ιδρύματος.

Το πιστωτικό ίδρυμα αποτελεί τον μεσάζοντα μεταξύ των ελλειμματικών οικονομικών μονάδων και των πλεονασματικών οικονομικών μονάδων ώστε να επιτευχθεί, η ευχερέστερη μεταφορά των κεφαλαίων αλλά και για να περιοριστεί ο συνολικός αναλαμβανόμενος κίνδυνος.

Εάν, η μεταφορά κεφαλαίων γινόταν απευθείας από τις ελλειμματικές στις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες, οι πρώτες θα αναλάμβαναν τον κίνδυνο. Με την συμμετοχή της τράπεζα, αναλαμβάνει η ίδια τον κίνδυνο μη επιστροφής των κεφαλαίων που μεταφέρει στους τελικούς δανειζόμενους, μέσω των δανείων, των χορηγήσεων κάθε μορφής και της αγοράς χρεογράφων και τίτλων.

Το αποτέλεσμα της ανάληψης του πιστωτικού κινδύνου, είναι η μεταβολή της καθαρής θέσης της τράπεζας ή της αξίας του χαρτοφυλακίου.

Ανάλυση Κινδύνου Αγοράς

Όταν αναφερόμαστε στον όρο **κίνδυνος της αγοράς**, εννοούμε τον κίνδυνο που διατρέχει μια επένδυση να μειωθεί η αξία της, εξαιτίας των αλλαγών στους παράγοντες που διαμορφώνουν την αξία της αγοράς. Οι παράγοντες αυτοί είναι : i) ο χρηματιστηριακός κίνδυνος, ii) ο κίνδυνος επιτοκίου, iii) ο κίνδυνος συναλλάγματος και iv) ο κίνδυνος εμπορευμάτων.

Η εμφάνιση του κινδύνου αγοράς μπορεί να οφείλεται σε μια μεγάλη σειρά αιτιών που αφορούν απότομες μεταστροφές της προσφοράς και της ζήτησης ενός προϊόντος και κατά συνέπεια απότομες μεταβολές στις τιμές πώλησης του.

Ως κίνδυνο της αγοράς (market risk ή value at risk) ορίζουμε τον κίνδυνο που συσχετίζεται με την κερδοφορία του εμπορικού χαρτοφυλακίου ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και ο οποίος προκαλείται από παράγοντες όπως η μεταβολή του επιτοκίου, η μεταβολή των τιμών διαφόρων στοιχείων του ενεργητικού, η μεταβολή του επιπέδου ρευστότητας και η γενικότερη μεταβλητότητα των αγορών. Ο κίνδυνος αγοράς εμφανίζεται εντονότερος όταν ο πιστωτικός οργανισμός δεν χρησιμοποιεί στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του για μακροχρόνιες τοποθετήσεις. (Πηγή: Εισαγωγή στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική Διοικητική, Κ.Μελάς)

Σύμφωνα με την επιτροπή της Βασιλείας ως κίνδυνος της αγοράς ορίζεται ο κίνδυνος ζημιών ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος από θέσεις εντός και εκτός ισολογισμού και προέρχεται από μεταβολές των τιμών της αγοράς περιλαμβάνοντας τον κίνδυνο χρηματοπιστωτικών μέσων και τον συναλλαγματικό κίνδυνο.

Οι πιο σημαντικοί απ'τους κινδύνους αγοράς είναι ο χρηματιστηριακός κίνδυνος, ο συναλλαγματικός κίνδυνος και ο κίνδυνος των επιτοκίων.

Ανάλυση Συναλλαγματικού Κινδύνου

Ο **συναλλαγματικός κίνδυνος** προκύπτει από την αυξομείωση των συναλλαγματικών ισοτιμιών και ορίζεται ως η αναμενόμενη ζημιά και μεταβολή της καθαρής θέσης ενός πιστωτικού ιδρύματος ή ενός χαρτοφυλακίου λόγω μεταβολής της ισοτιμίας του νόμισματος στο οποίο έχει πραγματοποιηθεί μια επένδυση ή στο οποίο έχουν αντληθεί τα κεφάλαια ως προς το νόμισμα στο οποίο οι θέσεις αυτές αποτιμώνται. Το νόμισμα αποτίμησης, το οποίο αποτελεί και το νόμισμα αναφοράς, είναι συνήθως το εγχώριο νόμισμα του πιστωτικού ιδρύματος ή του επενδυτή στο οποίο συντάσσονται και οι οικονομικές του καταστάσεις. (Πηγή: Τράπεζες κ χρηματοπιστωτικό σύστημα, Π.Αγγελόπουλος)

Όπως προείπαμε περιλαμβάνεται στον κίνδυνο αγοράς και η δημιουργία του οφείλεται στις σημαντικές εξελίξεις που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32, ως συναλλαγματικός κίνδυνος ορίζεται ο κίνδυνος της διακύμανσης της αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου λόγω των μεταβολών στις συναλλαγματικές

ισοτιμίες.

Σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 7, ο συναλλαγματικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις ισοτιμίες ξένου συναλλάγματος.

Ανάλυση Κινδύνου Επιτοκίων

Ο κίνδυνος των επιτοκίων συντίθεται από τον κίνδυνο θέσης ή επένδυσης και από τον κίνδυνο εισοδήματος ή εσόδων. Δηλαδή, μια μεταβολή των επιτοκίων επηρεάζει την αξία της επένδυσης. Το ύψος του επιτοκίου μιας οικονομίας διαμορφώνεται από την κεντρική της τράπεζα. Σε περίπτωση αύξησης των επιτοκίων η αξία της επένδυσης θα μειωθεί. Μπορεί να εμφανίσει ζημιά ,απεικονιζόμενη στην τρέχουσα τιμή του, οφειλόμενη σε μεταβολή των επιτοκίων. Όταν τα επιτόκια ανεβαίνουν οι επενδύσεις γίνονται λιγότερα ελκυστικές καθώς αυξάνεται το εναλλακτικό κόστος επένδυσης. Ένας επενδυτής μπορεί να εξασφαλίσει μια μεγάλη και σίγουρη απόδοση σε έναν αποταμιευτικό λογαριασμό άρα να αναβάλει άλλες εναλλακτικές επενδυτικές αποφάσεις.

Δηλαδή, ο κίνδυνος των επιτοκίων αναφέρεται στην πιθανότητα μείωσης της τιμής κάποιου χρηματοπιστωτικού μέσου και της καθαρής θέσης του ή των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος καθώς και στη πιθανότητα μείωσης του εισοδήματος του σε μια απρόβλεπτη ή μη επιθυμητή εξέλιξη των επιτοκίων.

2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Η Διαχείριση Κινδύνων είναι μια σειρά από ενέργειες που προβαίνει η διοίκηση του κάθε τραπεζικού ιδρύματος, με σκοπό να προφυλαχτεί από τις συνέπειες των κινδύνων αλλά και για να αντιμετωπίσει τυχόν αρνητικές επιπτώσεις στην καθαρή θέση, στα έσοδα ή στα κέρδη του, από την επίδραση των κινδύνων αυτών. Για να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, τα πιστωτικά ιδρύματα ακολουθούν μια στρατηγική όσον αφορά τη διαχείριση του συνολικού κινδύνου, η οποία αποτελείται από την ανάλυση του κινδύνου (περιγραφή και κατάταξη του κινδύνου, ανάλυση των αιτιών έκθεσης σε κάθε κίνδυνο, βαθμολόγηση του κινδύνου για κάθε δραστηριότητα της τράπεζας και μέτρηση των κινδύνων) και από τις μορφές διαχείρισης των κινδύνων (σύνολο μέτρων για την αντιμετώπιση των κινδύνων).

Σύμφωνα με την μορφή του κινδύνου, λαμβάνονται και τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά.

Υ Μέτρηση και Διαχείριση Κινδύνου Ρευστότητας

Σήμερα, απαιτείται ολοκληρωμένη και αποτελεσματική μέτρηση και διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας. Η μέτρηση και η διαχείριση δεν σταματούν στην παραδοσιακή αντιμετώπιση τρεχουσών αναγκών ρευστότητας.

Η ευρέως χρησιμοποιούμενη μέθοδος μέτρησης του κινδύνου ρευστότητας είναι η **μέθοδος της ανάλυσης των ανοιγμάτων ρευστότητας (liquidity gap analysis)**.

Η βασική τεχνική για την υλοποίηση της μεθόδου είναι η κατάταξη των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού της τράπεζας σε χρονικές ζώνες λήξης ή ωρίμανσης των στοιχείων αυτών και η καταγραφή τους σε πίνακες ρευστότητας.

Η κατάταξη των στοιχείων στην κάθε χρονική ζώνη πραγματοποιείται βάσει της μορφής των χρηματοοικονομικών προϊόντων και της εναπομένουσας διάρκειας μέχρι τη λήξη τους. Ιδιαίτερα διαδεδομένη είναι και η κατάταξη βάσει της μεθόδου της μέσης διάρκειας των ανοιχτών λογαριασμών. Άλλη κατάταξη είναι βάση των χαρακτηριστικών τους. Σε πολλές περιπτώσεις οι τράπεζες κατατάσσουν σε χρονικές ζώνες ή οι εποπτικές αρχές απαιτούν την κατάταξη βάσει της αρχής της συντηρητικότητας, η οποία επιβάλλει την κατάταξη των απαιτήσεων (δανείων) σε χρονική ζώνη μεταγενέστερη από αυτή που κατατάσσονται οι υποχρεώσεις (καταθέσεις).

Αφού πραγματοποιηθεί η κατάταξη σε χρονικές ζώνες, η τράπεζα διαμορφώνει την πολιτική της ως προς το ύψος και το χρόνο άντλησης των κεφαλαίων που χρειάζεται ή την τοποθέτηση των κεφαλαίων που πλεονάζουν.

Παράλληλα η τράπεζα, βάσει προβλέψεων της, εφαρμόζει σενάρια μη αναμενόμενων μεταβολών και κινήσεων των στοιχείων της ή δοκιμές προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress tests) με σενάρια προσαρμοσμένα στη φύση των δραστηριοτήτων της, ώστε να μετρήσει το αποτέλεσμα του κινδύνου ρευστότητας. (Πηγή : Π.Αγγελόπουλος « Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα »)

Η Τράπεζα της Ελλάδος στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων ασκεί σήμερα τον έλεγχο της επάρκειας της ρευστότητας αυτών, βάσει κανόνων που θέτει η Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ) 2614/7.4.2009 - Πλαίσιο ελέγχου από την Τράπεζα της Ελλάδος της επάρκειας ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Συνοπτικά, βασικά στοιχεία ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας αποτελούν:

- Ø Τα συστήματα πληροφόρησης της Διοίκησης.
- Ø Τα τιθέμενα ή αποδεκτά όρια του κινδύνου ρευστότητας και οι σχετικοί δείκτες.
- Ø Οι εσωτερικοί έλεγχοι και οι διοικητικές αναφορές.
- Ø Το σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης (Contingency Funding Plan).
- Ø Εκτιμήσεις των αναμενόμενων μελλοντικών εισροών-εκροών
- Ø Ασκήσεις και προγράμματα προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ρευστότητας. (Πηγή: Π.Αγγελόπουλος « Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα »)

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

- 1) Διεξοδικές προβλέψεις ταμειακών ροών (cash-flow analysis)
- 2) Επικέντρωση σε επενδύσεις που είναι άμεσα ρευστοποιήσιμες

Ψ Μέτρηση και Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου

Αφετηρία για τη σωστή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει το πιστωτικό ίδρυμα, αποτελεί η μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου. Ως πρώτο στάδιο της μέτρησης αυτής, λογίζεται η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων και η κατάταξη τους σε βαθμίδες πιστωτικού κινδύνου. Ταυτόχρονα, γίνεται και η κατάταξη σε βαθμίδες πιστωτικού κινδύνου των ανοιγμάτων της τράπεζας.

Η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων βασίζεται σε κάποια βασικά κριτήρια.

I) Προσδιορισμός της πραγματικής πιστωτικής ανάγκης

Διερευνάται και προσδιορίζεται ποιά είναι η πραγματική ανάγκη της πιστοδότησης. Με αυτόν τον τρόπο εκτιμάται κατά πόσο είναι δυνατή η επιστροφή των χρημάτων καθώς και το μέγεθος του πιστωτικού κινδύνου.

II) Εκτίμηση εκπλήρωσης υποχρεώσεων πιστοδοτούμενου

Λαμβάνοντας υπόψη τα ποιοτικά και τα ποσοτικά στοιχεία του πελάτη γίνεται μια προσπάθεια προσδιορισμού των συνθηκών και δυνατοτήτων ρευστότητας του πιστοδοτούμενου σε βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη βάση.

Τα ποσοτικά στοιχεία του πελάτη επειδή αφορούν σε οικονομικά στοιχεία, πρέπει να ελέγχονται συστηματικά. Η αξιοπιστία των οικονομικών πληροφοριών πρέπει να επιβεβαιώνεται συνεχώς.

III) Εξέταση των συνθηκών αγοράς, την περίοδο της πιστοδότησης

Συγκεντρώνονται τα πληροφοριακά, οικονομικά και στατιστικά στοιχεία τα οποία καλύπτουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση, μελετώνται και αξιολογούνται. Η εξέταση των συνθηκών αγοράς φανερώνει τις επιπτώσεις της κατάστασης της αγοράς στην δραστηριότητα της συγκεκριμένης επιχείρησης και την θέση της επιχείρησης μέσα σε αυτή.

Η κατάταξη των πιστούχων σε κατηγορίες πιστωτικού κινδύνου γίνεται βάση δύο μεθόδων. Της μεθόδου Credit Scoring και της μεθόδου Credit Rating. Η πρώτη αφορά τις χρηματοδοτήσεις ιδιωτών, επαγγελματιών και μικρών επιχειρήσεων ενώ η δεύτερη τις χρηματοδοτήσεις μεγάλων επιχειρήσεων ή τις τοποθετήσεις σε τίτλους επιχειρήσεων.

Για την κατάταξη των πιστούχων, πρώτα ορίζεται ο αριθμός των βαθμίδων πιστωτικού κινδύνου. Την ίδια στιγμή προσδιορίζονται και τα στοιχεία που θα χρησιμοποιηθούν στην κατάταξη, καθώς και ο βαθμός κατά τον οποίο θα

παίζουν ρόλο. Τα στοιχεία αυτά είναι ποσοτικά, ποιοτικά και συναλλακτικής συμπεριφοράς.

Η διαδικασία της διαβάθμισης των πιστούχων είναι απαραίτητη και απεικονίζει την πιστοληπτική τους ικανότητα. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζεται η πιθανότητα της αθέτησης υποχρέωσης από τον πιστούχο.

Η ταυτόχρονη διαβάθμιση των ανοιγμάτων της τράπεζας (π.χ. Χρηματοδοτήσεων, τοποθετήσεων σε μετοχές) λαμβάνει υπόψη χαρακτηριστικά της πιστοδότησης και σχετίζεται με τη ζημιά επί τις % σε περίπτωση αθέτησης.

Η διαδικασία της διαβάθμισης είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα και ως ελάχιστος απαιτούμενος αρχικός χρόνος θεωρούνται τα δύο έως τρία έτη.

Στη συνέχεια, δεύτερο στάδιο μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί **η συστηματική παρακολούθηση των πιστοδοτήσεων**. Αφού έχει ολοκληρωθεί η πρώτη κατάταξη των πιστούχων σε βαθμίδες γίνεται μία επαναξιολόγηση αυτών σε τακτά χρονικά διαστήματα. Η επαναξιολόγηση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την επανακατάταξη σε άλλη βαθμίδα πιστωτικού κινδύνου. Οπότε, μετά την επαναξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται καταγραφή των πιστούχων ανά βαθμίδα πιστωτικού κινδύνου (είτε άλλαξε βαθμίδα είτε όχι), καταγραφή των πιστούχων που μεταφέρονται στην κατηγορία αθέτησης υποχρέωσης και καταγραφή των ποσών που καταλήγουν στην κατηγορία αθέτησης υποχρέωσης, παράλληλα με τους αντίστοιχους πιστούχους.

Για την μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου, ένας μεγάλος αριθμός τραπεζών χρησιμοποιεί το υπόδειγμα Risk-Adjusted Return On Capital (RAROC). Το υπόδειγμα αυτό, χρησιμοποιείται για την εκτίμηση και την τιμολόγηση του πιστωτικού κινδύνου με βάση τα στοιχεία της αγοράς. Η τιμή που προκύπτει συγκρίνεται με την τιμή-στόχο που έχει θέσει η τράπεζα για την απόδοση ιδίων κεφαλαίων και θα πρέπει να είναι υψηλότερη από την τιμή-στόχο του τραπεζικού ιδρύματος.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1)Υψηλή διασπορά επενδυτών

2)Credit Ratings οφειλετών

Ψ Διαχείριση Κινδύνου Αγοράς

Σύμφωνα με τον Καινούργιο (Διδάκτορας Οικονομικών Επιστημών και Ερευνητής Πανεπιστημίου Αθηνών), οι παραδοσιακές μέθοδοι διαχείρισης του κινδύνου αγοράς στα τραπεζικά ιδρύματα, βασίζονται στις έννοιες της διάρκειας (duration) και της μέτρησης της ευαισθησίας (sensitivity) των παράλληλων μετατοπίσεων της καμπύλης απόδοσης. Μια νέα μέθοδος διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, η αποδοχή της οποίας ιδιαίτερα από τα τραπεζικά ιδρύματα αλλά και από τις ρυθμιστικές αρχές αυξάνεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, είναι η προσέγγιση “value at risk” (VAR).

Η προσέγγιση VAR παρέχει ένα στατιστικό μέτρο κινδύνου, το οποίο

χρησιμοποιείται για την εκτίμηση του κινδύνου αγοράς ενός χαρτοφυλακίου, για το οποίο δεν υπάρχουν διαθέσιμα ιστορικά στοιχεία τιμών. Πιο συγκεκριμένα αποτελεί μια στατιστική εκτίμηση, η οποία υπολογίζει, μέσα σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης (π.χ. 95%), το χρηματικό ποσό σε ένα συγκεκριμένο νόμισμα, το οποίο ένα χαρτοφυλάκιο ή ένα ίδρυμα αντέχει ανώδυνα να χάσει, μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, εξαιτίας των δυνητικών προβλημάτων στις αγοραίες τιμές των υποκείμενων τίτλων. Το πιθανό χρονικό διάστημα της ανάλυσης μπορεί να είναι μόνο μια ημέρα για τις περισσότερες θέσεις διαπραγμάτευσης ή ακόμη και ένας μήνας ή περισσότερο για χαρτοφυλάκια επενδύσεων. Η σημαντικότητα της συγκεκριμένης μεθόδου συνάγεται από το ότι αποτελεί την πρώτη συλλογική προσπάθεια των συμμετεχόντων στις αγορές και των ρυθμιστικών αρχών να δημιουργήσουν μια μεθοδολογία αποτίμησης κινδύνων, είτε πρόκειται για ένα συγκεκριμένο χρεόγραφο, ένα επενδυτικό χαρτοφυλάκιο ή το συνολικό ισολογισμό ενός οργανισμού.

Οι κυριότεροι τρόποι μέτρησης του κινδύνου είναι :

- 1. Risk Metrics ή η μέθοδος διακύμανσης-συνδιακύμανσης**
- 2. Η ιστορική προσομοίωση**
- 3. Η μέθοδος προσομοίωσης Monte Carlo**

Η πρώτη μέθοδος αναπτύχθηκε αρχικά από τον J. P. Morgan το 1994 με σκοπό την αντικειμενικότερη εκτίμηση των επικείμενων κινδύνων και έκτοτε χρησιμοποιείται σε ευρύ πεδίο συναλλαγών, που αφορούν σε συνάλλαγμα, παράγωγα, τίτλους αγορασμένους σε αναδυόμενες χρηματιστηριακές αγορές και γενικότερα ένα διαδεδομένο σύνολο στοιχείων του ενεργητικού.

Η δεύτερη μέθοδος χρησιμοποιείται για την εκτίμηση του κινδύνου που αντιμετωπίζει ή ενδέχεται να αντιμετωπίσει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται περισσότερο ως «αντίδραση» στα αρνητικά της μεθόδου Risk Metrics. Η όλη ιδέα της λειτουργίας της συγκεκριμένης μεθόδου είναι εξαιρετικά απλή και στηρίζεται κατά βάση στην παρατήρηση των αποδόσεων (returns) του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος

Η τρίτη μέθοδος ακολουθεί την ίδια λογική της ιστορικής προσομοίωσης, διαφοροποιημένη στο ότι υπάρχει η δυνατότητα να συμπεριλάβει την εκτίμηση επιπρόσθετων παρατηρήσεων, που μπορούν να ανέλθουν και σε 10000. (Πηγή : Εισαγωγή στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική Διοικητική, Κ.Μελάς)

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΓΟΡΑΣ

1)Χρήση παραγώγων προϊόντων π.χ. options, futures, swaps

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η Χρηματοοικονομική κρίση ορίζεται ως μια χρονική περίοδος κατά την οποία η αγορά υφίσταται μια έντονη καθοδική κίνηση του υποκείμενου παράγοντα (underlying factor) η οποία γίνεται πλήρως αντιληπτή στην αγορά (Sharpe, 1963).

Η Χρηματοπιστωτική κρίση είναι μία κατάσταση απειλούμενης οικονομικής ύφεσης. Είναι μια κατάσταση που γεννήθηκε από την κερδοσκοπία των τραπεζών. Η αξία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των περιουσιακών στοιχείων μειώνεται με ταχύς ρυθμούς. Δημιουργείται πανικός και παρατηρούμε ότι το ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα και το τραπεζικό αρχίζει να καταρρέει. Μειώνεται η οικονομική δραστηριότητα, μειώνεται η ρευστότητα στις καθημερινές συναλλαγές, αυξάνεται η ανεργία, μειώνεται η αγοραστική δύναμη του κοινού, αθετούνται υποσχέσεις, δεν πληρώνονται οι υποχρεώσεις και μειώνονται οι επενδύσεις. Δημιουργείται έλλειψη εμπιστοσύνης έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων και η αγορά παραλύει.

Ο Μαρξ είχε γράψει για την χρηματοπιστωτική κρίση: «Όσο καιρό ο κοινωνικός χαρακτήρας της εργασίας θα εμφανίζεται ως η χρηματική ύπαρξη του εμπορεύματος, και, επομένως, ως ένα πράγμα έξω από την πραγματική παραγωγή, είναι αναπόφευκτες οι χρηματικές κρίσεις, είτε ανεξάρτητα από τις πραγματικές κρίσεις είτε σαν όξυνση πραγματικών κρίσεων». (Μαρξ 1978-β: 650).

Εννοιολογικά, δίδοντας έναν ακριβή ορισμό, ως χρηματοπιστωτική κρίση ορίζεται η αιφνίδια και σύντομη επιδείνωση όλων ή ενός συνόλου χρηματοοικονομικών δεικτών, όπως τα βραχυχρόνια τραπεζικά επιτόκια, οι τιμές των χρεογράφων, η χρηματοοικονομική θέση των ιδιωτικών επιχειρήσεων και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η κρίση εκδηλώνεται με πτωχεύσεις επιχειρήσεων, πανικό στα ταμεία των τραπεζών και στο χρηματιστήριο και γενικότερα αποτυχία του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις των πελατών του (Πηγή: Εισαγωγή στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική Διοικητική, Κώστας Μελάς).

Όταν εμφανιστεί χρηματοπιστωτική κρίση σε μια χώρα μεταδίδεται και σε άλλες χώρες. Πως γίνεται όμως, αυτή η μεταφορά; Σύμφωνα με τον(Summers,2000) η κρίση μπορεί να διαδοθεί με επτά διαφορετικούς μηχανισμούς, οι οποίοι είναι:

- Ψ Η επέλευση κοινών αρνητικών παραγόντων σε δυο ή περισσότερες χώρες, όπως είναι η κρίση στην αγορά μετοχών σε δύο ή περισσότερης χώρες.
- Ψ Οι εμπορικοί δεσμοί μεταξύ δυο χωρών επιτρέπουν την μεταφορά των αρνητικών μεταβολών σε τιμές και εισοδήματα μεταξύ τους.
- Ψ Οι χρηματοοικονομικοί δεσμοί μεταξύ δυο ή περισσότερων χωρών μπορούν να οδηγήσουν σε υψηλές συσχετίσεις μεταξύ αγορών περιουσιακών στοιχείων.
- Ψ Επομένως, όταν μια χώρα επενδύει ή δανείζει κάποια άλλη χώρα και υπάρξουν αρνητικά νέα για μια από τις δυο με αποτέλεσμα να επέλθει κρίση σε αυτήν, τότε συμπαρασύρεται και η άλλη χώρα.
- Ψ Η μείωση της ρευστότητας στην αγορά μιας χώρας μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των θέσεων των επιχειρήσεων αυτής της χώρας στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται και η ρευστότητα στις άλλες χώρες.
- Ψ Ο πανικός που επικρατεί στους επενδυτές σε περιόδους απότομης και βίαιης πτώσης των τιμών των περιουσιακών στοιχείων.
- Ψ Η κρίση σε μια χώρα επηρεάζει τις προσδοκίες των επενδυτών για τυχούσες κοινές αναπτυξιακές υποδομές μεταξύ των δυο χωρών.

Οι τραπεζικές κρίσεις οφείλονται στο ότι τα τραπεζικά κέρδη είναι αντιστρόφως ανάλογα με τα χρήματα που κρατούν οι τράπεζες στα ταμεία τους. Η παγκόσμια κοινή γνώμη τις θεωρεί υπεύθυνες για την οικονομική κρίση και βρίσκονται στο στόχαστρο του λαού αποτελώντας για αυτούς ένα μεγάλο εχθρό.

Οι τράπεζες όσο περισσότερα διαθέσιμα κεφάλαια δανείσουν, τόσο πιο μεγάλα κέρδη θα αποκομίσουν. Ίδανικά τα πιστωτικά ιδρύματα θα ήθελαν να κρατούν στα ταμεία τους ίσα-ίσα όσα τραβούν οι πελάτες από τους λογαριασμούς τους. Οι τράπεζες έχουν στον πυρήνα τους την καταστροφή γιατί πολλές φορές παρασύρονται από την ανάγκη τους για κέρδος.

Αν οι πελάτες των τραπεζών πήγαιναν ταυτόχρονα στα ταμεία τους και απέσυραν τις καταθέσεις τους, την ίδια στιγμή οι τράπεζες θα ξέμεναν από χρήμα. Θα είχαν μηδενική ρευστότητα. Έχουν αναπτύξει όμως την διατραπεζική αγορά δηλαδή η μια τράπεζα δανείζει την άλλη, πολλές φορές ακόμη και για μια ημέρα έτσι ώστε να καλυφτεί η αναγκαία ρευστότητα.

Τι γίνεται όμως όταν δημιουργείται πρόβλημα στην διατραπεζική αγορά; Πρόβλημα δημιουργείται και η διατραπεζική αγορά δεν λειτουργεί, όταν μια τράπεζα αντιμετωπίσει όχι μόνο πρόβλημα ρευστότητας αλλά κυρίως φερεγγυότητας. Ακόμη, η διατραπεζική αγορά καταρρέει, διότι οι τράπεζες συνεχίζουν να επενδύουν σε ομολόγα και άλλους χάρτινους τίτλους που κάποια στιγμή μπορούν να απαξιωθούν. Κάτι αντίστοιχο συνέβη το 2008 που η αξία

των χαρτιών εξαφανίστηκε και η διαπραγματευτική αγορά πάγωσε, γνωστό ως credit crunch.

Μια χρηματοοικονομική κρίση μπορεί να είναι διεθνής. Παρακάτω, θα αναφέρουμε τις τέσσερις μεγαλύτερες παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις παρελθόντων ετών καθώς και τα κύρια χαρακτηριστικά τους. Ποσό θα διαρκέσει η τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση; Κανείς δεν γνωρίζει. Μόνο κατά προσέγγιση μπορούν να δοθούν κάποιες απαντήσεις.

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΡΙΣΕΩΝ

Οι μεγαλύτερες παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις αποτελούν σημείο αναφοράς της κατάστασης που βιώνουμε αυτή τη στιγμή.

Η οικονομική κρίση του **1929**, γνωστή και ως «**Η μεγάλη ύφεση**» ή «**The Great Depression**» χαρακτηρίζεται ως η μεγαλύτερη του 20ου αιώνα. Στις 29 Οκτωβρίου του 1929 και ημέρα Πέμπτη γνωστή και ως «**Μαύρη Πέμπτη**» οι τιμές των μετοχών

στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης βυθίζονται. Τα αποτελέσματα είναι καταστροφικά, με την Wall Street να έχει χάσει το 90% της αξίας της. Η κρίση διήρκεσε μέχρι το 1932. Ο αριθμός των τραπεζών που έκλεισαν ανήλθε στις 5000. Η ανεργία φτάνει στο ζενίθ της. Το χρηματιστηριακό κραχ των Η.Π.Α επηρέασε όλο τον κόσμο. Οι αλόγιστοι χειρισμοί των προηγούμενων ετών είχαν ως αποτέλεσμα την καταστροφή. Η ελπίδα για κερδοφορία αντικαταστάθηκε με πλήρη κατάρρευση. Αυτά τα αποτελέσματα επήλθαν λόγω του ότι οι επιχειρήσεις δανείζονταν αλόγιστα υπέρογκα ποσά, οι τράπεζες δανείζονταν για να δανείζουν αλλά και για να παίζουν στο χρηματιστήριο όπως και οι απλοί πολίτες. Η πτώση στις χρηματιστηριακές αγορές, οδηγεί στην πτώση της αγοράς ακινήτων με αποτέλεσμα εντός ολίγου χρονικού διαστήματος την ολική κατάρρευση όλων των αγορών και την απαξίωση των μετοχών. Το 1933-1934 εξαπλώνεται η ύφεση και στις υπόλοιπες βιομηχανοποιημένες χώρες. Η λύση έρχεται με τον πόλεμο και την κυβέρνηση Ρούσβελτ, η οποία επενδύει εκατομμύρια δολάρια όσων αφορά την ανάπτυξη της πολεμικής βιομηχανίας και δημιουργεί νέες θέσεις απασχόλησης. Ακόμη, απομακρύνει τις ΗΠΑ από τον Κανόνα Χρυσού γιατί θεωρήθηκε ως μια αιτία της κρίσης.

Η οικονομική κρίση του **1987** ξεκίνησε όταν στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης ο δείκτης μετοχών Dow Jones εμφάνισε μείωση της τάξεως του 22%. Την εβδομάδα που προηγήθηκε της πτώσης, οι μετοχές είχαν ήδη χάσει το 10% της αξίας τους. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που οδήγησαν στην ραγδαία αυτή πτώση ήταν η υψηλού κινδύνου τοποθετήσεις επενδυτών και τραπεζών, η πτώση του δολαρίου λόγω κυρίως της επιβραδυνόμενης ανάπτυξης της οικονομίας των Η.Π.Α, οι φήμες για ενδεχόμενη χρεοκοπία τραπεζών καθώς και η αύξηση επιτοκίων στην Γερμανία.

Ο πανικός που ακολούθησε της πτώσης αυτής, ήταν ιδιαίτερα αισθητός σε Ιαπωνία και Ευρώπη. Αναφερόμενοι στην Ευρώπη θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε πως και η χώρα μας δεν έμεινε ανεπηρέαστη από την κρίση αυτή. Συγκεκριμένα, οι επιπτώσεις στο Χρηματιστήριο Αθηνών ήταν μεγάλες με θεαματική πτώση των τιμών των μετοχών και διακοπή της λειτουργίας του από τις 20 έως τις 23 Οκτωβρίου(1987).

Η οικονομική κρίση του **1990-2000** αποτελεί προάγγελο της κρίσης που επήλθε το 2007. Ο λόγος είναι ότι δεν ελήφθησαν τα κατάλληλα μέτρα ενώ υπήρξαν τα σημάδια ώστε να αποφευχθεί μια νέα κρίση. Τη δεκαετία του 1990 το Ιαπωνικό τραπεζικό σύστημα καταρρέει. Συνολικά, χρεοκόπησαν 12 μεγάλες τράπεζες, στις οποίες διοχετεύτηκαν 9,6 τρισ. γιεν από την κεντρική κυβέρνηση ώστε να αποφευχθεί η συνολική κατάρρευση του συστήματος.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 οι χρηματαγορές «πέφτουν στην παγίδα» των διαδικτυακών επιχειρήσεων, ενθουσιάζονται και οι τιμές των μετοχών των επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας (.dot.com) εκτινάσσονται. Το παράδοξο είναι πως ελάχιστες επιχειρήσεις πραγματοποιούσαν κέρδη. Αυτό ήταν άλλη μια φούσκα που έσκασε. Οι κυριότεροι λόγοι που οδήγησαν στην κρίση αυτή θεωρούνται κυρίως οι λανθασμένες προβλέψεις των επενδυτών αλλά και των αγορών για την πορεία των εταιριών υψηλής τεχνολογίας, καθώς και η λανθασμένη υψηλή τιμολόγηση των μετοχών τους. Η αντιμετώπιση σε αυτήν την κρίση ήταν η μείωση των επιτοκίων από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Η.Π.Α.

3.3 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η έναρξη της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης εντοπίζεται τον Αύγουστο του 2007, στις Η.Π.Α και πλέον έχει επεκταθεί σε ολόκληρο τον κόσμο. Το μεγαλύτερο πλήγμα δέχτηκαν οι τράπεζες και γενικότερα οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, αφού μεγάλος αριθμός αυτών οδηγήθηκαν σε πτώχευση και αυτό έγινε κυρίως σε ανεπτυγμένες οικονομίες. Γενικότερα, από το τέλος του 2008 όλες οι μεγάλες ανεπτυγμένες οικονομίες αλλά και οι αναπτυσσόμενες πέρασαν σε φάση ύφεσης. Αξιοσημείωτο είναι ότι μετά την πολεμική περίοδο, ήταν η πρώτη φορά που η παγκόσμια οικονομία εμφάνισε μηδενική ή αρνητική ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τον κ.Χαρδούβελη (Οικονομικός Σύμβουλος του Ομίλου της Eurobank EFG και Καθηγητής στο Τμήμα Χρηματοοικονομικής & Τραπεζικής Διοικητικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς), τρεις είναι οι παράγοντες που με την ταυτόχρονη συνύπαρξή τους επέφεραν την κρίση. Στη διάλεξή του για την εξελισσόμενη διεθνή χρηματοοικονομική κρίση αναφέρει τους εξής παράγοντες:

1.)Η φούσκα στις τιμές των ακινήτων σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ, η

οποία διευκόλυνε την υπέρ-κατανάλωση (μέσω δανεισμού βασισμένου στην υπεραξία των ακινήτων, το αποκαλούμενο mortgage equity withdrawal), με αποτέλεσμα την υπέρ-θέρμανση της οικονομίας και την αύξηση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, όπως πολλές φορές συμβαίνει σε παρόμοιες κρίσεις. Στη χρονική περίοδο 2000-2006, οι τιμές των κατοικιών αυξήθηκαν πάνω από 100%, αλλά έκτοτε έχουν σταθεροποιηθεί και από το 2007 μειωθεί κατά περίπου 13%, ενώ η πτώση συνεχίζεται.

2) Η ραγδαία εξάπλωση στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου (subprime), από 9% των συνολικών στεγαστικών το 2003 σε 24% το 2007, δηλαδή μια αχαλίνωτη πιστωτική επέκταση σε κατηγορίες νοικοκυριών που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να έχουν δανειοδοτηθεί. Οι τράπεζες παρείχαν δάνεια με μόνη εγγύηση την αναμενόμενη αύξηση στην τιμή της κατοικίας, ενώ διευκόλυναν τα νοικοκυριά με ελκυστικά χαμηλά επιτόκια στα πρώτα χρόνια, τα οποία όμως θα αναπροσαρμόζονταν στη συνέχεια. Πολλές φορές οι τράπεζες αναλάμβαναν να πληρώσουν το δάνειο του νοικοκυριού από άλλη τράπεζα, επειδή το νοικοκυριό είχε πρόβλημα αποπληρωμής! Και είχε πρόβλημα αποπληρωμής, καθώς με την άνοδο των επιτοκίων της περιόδου 5/2004 - 6/2006, οι μηνιαίες δόσεις αυξάνονταν. Η έντονη αναζήτηση νέων πελατών από τις τράπεζες φαίνεται και από το γεγονός ότι τα περιθώρια επιτοκίων για τα μη φερέγγυα νοικοκυριά διαρκώς μειώνονταν.

3) Η μεταφορά του ρίσκου από τους ισολογισμούς των τραπεζών στο κοινό και τους επενδυτές μέσω τιτλοποιήσεων, πολλοί από τους οποίους αγνοούσαν το ύψος του κινδύνου και υπήρξαν επιρρεπείς στις τότε υψηλές αποδόσεις. Η μεταφορά αυτή του ρίσκου επέτρεπε στις τράπεζες να δανείζουν άφοβα σε μη φερέγγυους δανειολήπτες και στη συνέχεια να αποκτούν ρευστότητα για επιπλέον δανειοδοτήσεις, χωρίς να χρειάζεται να βρουν νέους καταθέτες. Οι τιτλοποιήσεις έγιναν μηχανές παραγωγής χρήματος! Μάλιστα, όλο και μεγαλύτερα ποσοστά των στεγαστικών δανείων άρχισαν να διεκπεραιώνονται μέσω τιτλοποιήσεων από μη παραδοσιακούς οργανισμούς, οι οποίοι δεν είχαν την εγγύηση του αμερικανικού δημοσίου (30% το 2002, 54% το 2006).

Η κρίση επεκτάθηκε διότι:

1) Τα σύνθετα αυτά ομόλογα ήταν διασκορπισμένα σε όλο το χρηματοοικονομικό σύστημα, στα hedge funds, στις ασφαλιστικές εταιρείες, στις επενδυτικές τράπεζες εντός και εκτός των ΗΠΑ. Μάλιστα φαίνεται ότι οι φορείς αυτοί διακρατούσαν και το τμήμα του τίτλου με το μεγαλύτερο ρίσκο, το αποκαλούμενο equity portion, προφανώς για να απολαμβάνουν τις υψηλότερες αποδόσεις.

2) Τα σύνθετα ή δομημένα ομόλογα ήταν τόσο πολύπλοκα ώστε στην περίπτωση χρεοκοπίας κανείς δεν γνώριζε με σαφήνεια την ακριβή κατανομή των απωλειών. Κατά συνέπεια υπήρχε δισταγμός στο δανεισμό αντισυμβαλλομένων τραπεζών, ιδιαίτερα για μακρά χρονικά διαστήματα, επειδή υπήρχε έλλειμμα πληροφορίας για την έκθεσή του στα ομόλογα αυτά. Η ρευστότητα στη διατραπεζική αγορά πέραν της ημέρας περιορίστηκε και σχεδόν μηδενίστηκε. Η έλλειψη ρευστότητας οδήγησε τις κεντρικές τράπεζες σε παρεμβάσεις παροχής ρευστότητας.

3) Οι τίτλοι αυτοί χρησιμοποιούνταν και ως ενέχυρο για περαιτέρω δανεισμό. Όταν η αξία του ενέχυρου μειώνεται, ο δανειζόμενος καλείται να αναπληρώσει την απώλεια (margin call) με την καταβολή μετρητών. Εμφανίστηκε έντονη η ανάγκη μετρητών, ιδιαίτερα επειδή οι παραπάνω χρηματοοικονομικοί ενδιαμέσοι είχαν υψηλούς συντελεστές μόχλευσης. Η έλλειψη μετρητού οδηγεί στην αναγκαστική πώληση των θέσεων των επενδυτών, γεγονός που πιέζει τις τιμές προς τα κάτω. Ορισμένοι οργανισμοί εμφάνισαν και θέματα όχι απλώς ρευστότητας, αλλά και φερεγγυότητας, π.χ. Bear-Stearns.

4) Στη συνέχεια, οι αξιολογικοί οίκοι αισθάνθηκαν την πίεση για την αστοχία τους στις προηγούμενες αξιολογήσεις, και έγιναν ελαφρώς αυστηρότεροι, υποβαθμίζοντας ορισμένα προϊόντα και επιτείνοντας την πτώση των τιμών.

5) Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα επιβάλλουν στις τράπεζες την αποτίμηση του ισολογισμού τους με τιμές αγοράς, γεγονός που επιδεινώνει την εικόνα τους προς τους επενδυτές και οδηγεί σε περαιτέρω πωλήσεις των μετοχών τους .

Πέραν των παραγόντων που αναφέρονται παραπάνω, εξίσου σημαντικοί λόγοι της κρίσης, ήταν και η μη τήρηση του ρυθμικού πλαισίου από τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και από τους υπόλοιπους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Δεν ελήφθησαν οι κανόνες την στιγμή που έπρεπε, ενώ το χειρότερο όλων είναι πως ενώ είχε εμφανιστεί η κρίση, δεν εφαρμόστηκε σωστά η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις χρηματοπιστωτικές αγορές και ούτε εποπτεύθηκε η εφαρμογή της στο βαθμό που έπρεπε.

Ο βασικότερος παράγοντας της κρίσης θεωρείται η δημιουργία πλασματικών κεφαλαίων. Ο κύριος στόχος ήταν η επίτευξη βραχυπρόθεσμων μεγάλου ύψους κερδών, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι αναλαμβανόμενοι κίνδυνοι καθώς και οι μακροπρόθεσμες ζημιές.

Η χρηματοπιστωτική κρίση εξαπλώθηκε λόγω της παγκοσμιοποίησης. Το χρηματοοικονομικό πρόβλημα που ξεκίνησε από τις Η.Π.Α είχε ως αποτέλεσμα να μεταδοθεί σαν τοξικό απόβλητο σε όλο τον κόσμο.

Το παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον βοήθησε στην μεταφορά των ομολόγων.

Από τα σύνορα των Η.Π.Α τα ομόλογα, βρέθηκαν στα χαρτοφυλάκια Ευρωπαϊκών τραπεζών αλλά και ιδιωτών σε διάφορες χώρες.

Αυτά είναι τα γνωστά τοξικά ομόλογα, τα οποία ξεκίνησαν ως μια απλή μορφή τιτλοποίησης και εξελίχθηκαν σε πολύπλοκα και σύνθετα προϊόντα, τα οποία χαρακτηρίστηκαν από αδιαφάνεια και υψηλή επιτήδευση.

Στο χαρτοφυλάκιο πολλών ευρωπαϊκών τραπεζών υπήρχαν αυτά τα τοξικά ομόλογα και κυρίως στην Μεγάλη Βρετανία. Αυτά τα τοξικά ομόλογα μόλυναν το χαρτοφυλάκιο των τραπεζών με αποτέλεσμα το ενδεχόμενο της χρεοκοπίας τους και την αποζήτηση της κρατικής ενίσχυση.

Έτσι, η χρηματοοικονομική κρίση που είχε ως αφετηρία τις Η.Π.Α μεταδόθηκε σε όλο τον κόσμο. με αποτέλεσμα οι τράπεζες να σταματήσουν τις χρηματοδοτήσεις σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Με αυτόν τον τρόπο όλοι οι κλάδοι της οικονομίας είχαν δυσάρεστα αποτελέσματα.

Η διεθνής κρίση μας αιφνιδίασε. Σε αυτό συντέλεσε ή μη πρόβλεψή της. Και μπορεί πολλοί οικονομολόγοι να την περίμεναν, κανείς όμως δεν μπόρεσε να την προβλέψει με ακρίβεια αλλά και να την αντιμετωπίσει.

Η κρίση χρέους καλά κρατεί. Η μεν Ευρωζώνη συνεχίζει να βυθίζεται στην κρίση δημόσιου χρέους κι οι δε Η.Π.Α για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, αξιολογούνται από τον Οίκο Standard & Poor's με «ΑΑ+» από «ΑΑΑ». Δηλαδή μειώνεται η πιστοληπτική τους ικανότητα. Οι Η.Π.Α από δανειστές μετατράπηκαν σε οφειλέτες.

Οι συνέπειες της διεθνούς κρίσης στα πιστωτικά ιδρύματα ήταν πολλές. Ας ξεκινήσουμε με την Αμερική και την κατάρρευση της Lehman Brothers, τη συγχώνευση της Merrill Lynch με την Bank of America αλλά και τη διάσωση της Bear Stearns. Δύο ακόμη μεγάλες εταιρίες που διασώθηκαν στην Αμερική ήταν οι Fannie και Freddie, οι οποίες ήταν εγγυήτριες των στεγαστικών δανείων και διασώθηκαν με χρήματα των φορολογούμενων.

Ακόμη όμως και αυτή η διάσωση, δεν έπεισε τους επενδυτές ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα βρίσκεται εκτός κινδύνου. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργήθηκε έλλειψη εμπιστοσύνης ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Άρα οι πρώτες συνέπειες της κρίσης ήταν κατάρρευση και συγχωνεύσεις τραπεζών. Άλλη συνέπεια της κρίσης ήταν τα προβλήματα φερεγγυότητας που έπρεπε να αντιμετωπίσουν οι τράπεζες διότι, έπρεπε να καταγράψουν ζημιές από τα ομόλογα, αλλά και προβλήματα ρευστότητας τα οποία όφειλαν στις θυγατρικές τους.

Επειδή υπήρχαν συνθήκες αβεβαιότητας στην αγορά δηλαδή δεν γνώριζαν ποιές τράπεζες είχαν πρόβλημα και σε ποιο βαθμό αυξήθηκαν τα επιτόκια στις διατραπεζικές αγορές με αποτέλεσμα να έχουμε αύξηση του κόστους του χρήματος. Ακόμη, μειώθηκε η επενδυτική δραστηριότητα και περιορίστηκε η καταναλωτική πίστη.

Σε τέτοιες καταστάσεις αυξάνεται και η αποστροφή του κινδύνου. Δηλαδή, οι επενδυτές απομακρύνονται παροδικά από το χρηματιστήριο και από τα εταιρικά ομόλογα.

Όλη αυτή η κατάσταση που είχε δημιουργηθεί είχε ως αποτέλεσμα την άμεση ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους τόσο της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αλλά και άλλων κεντρικών τραπεζών.

3.4 Η ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ελληνική οικονομία έχοντας σημειώσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης έως το έτος 2008, έδειξε σημεία ύφεσης το 2009. Αυτό ήταν απόρροια της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το 2010, η ύφεση έγινε πιο έντονη λόγω δημοσιονομικών ανισορροπιών.

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε αρνητικά το χρηματοπιστωτικό σύστημα και την οικονομία της Ελλάδας καθώς η έλλειψη της ρευστότητας που κυριάρχησε στις διεθνείς αγορές, είχε αρνητικό αντίκτυπο στην ρευστότητα των τραπεζών με δυσμενείς επίσης συνέπειες στη χρηματοδότηση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

Βέβαια η ελληνική ύφεση δεν συνδέεται άμεσα με τις πρωτογενείς αιτίες της κρίσης που εμφανίστηκαν σε Η.Π.Α και Ευρώπη αλλά με τις επιπτώσεις μια γενικευμένης κρίσης στην Παγκόσμια Οικονομία.

Σύμφωνα με τα δημοσιευθέντα στοιχεία, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα είχαν μικρή έκθεση σε προϊόντα μειωμένης εξασφάλισης, ενώ λίγοι ήταν οι επενδυτές που τοποθέτησαν τα κεφάλαιά τους στα τοξικά προϊόντα κυρίως σε εκείνα της Lehman Brothers. Ο λόγος ήταν πως τα τελευταία χρόνια οι ελληνικές τράπεζες είχαν αναπτύξει διεθνή δραστηριότητα. Επένδυσαν τα κεφάλαιά τους σε αναπτυσσόμενες χώρες και οι μεγαλύτερες τράπεζες ανέπτυξαν ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων όπως στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία. Έτσι, δεν είχαν λόγο να επενδύσουν σε προϊόντα υψηλού κινδύνου.

Αν εξεταστεί όμως η ελληνική οικονομία υπό το φάσμα ενός παγκοσμιοποιημένου οικονομικού συστήματος, οι πιο παραγωγικοί κλάδοι της χώρας μας συσχετίζονται με το εξωτερικό, συνεπώς και με χώρες που εκτέθηκαν στα subprime δάνεια. Ακόμη, η επιβράδυνση της παγκόσμιας ζήτησης και της κατανάλωσης στις Η.Π.Α και στην Ευρωζώνη επηρέασαν την ελληνική οικονομία.

Βέβαια όσον αφορά τη χώρα μας και την οικονομία μας, οι επιπτώσεις της διεθνούς κρίσης προστέθηκαν στη δυσμενή δημοσιονομική κατάσταση που υπήρχε, με το δημόσιο χρέος όλο και να αυξάνεται.

Ο συνδυασμός του υψηλού και συνεχή δανεισμού, με τα επαναλαμβανόμενα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών και κρατικών

προϋπολογισμών οδήγησαν στη μείωση της φερεγγυότητας του κράτους μας, στην αποδιοργάνωση του τραπεζικού συστήματος και στο ανοιχτό ενδεχόμενο χρεοκοπίας.

3.5 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Τα σημερινά προβλήματα των τραπεζών είναι άμεσα συνυφασμένα με την οικονομική ύφεση. Και μπορεί όπως αναφέραμε παραπάνω οι τράπεζες να μην ήταν εκτεθειμένες σε παράγωγα προϊόντα υψηλού κινδύνου, επηρεάστηκαν όμως από την κρίση λόγω της αύξησης του κόστους χρηματοδότησής τους και από την αγορά ομολόγων δημοσίου.

Δραματικές αλλαγές στην πιστωτική επέκταση, στις καταθέσεις, στους οικονομικούς στόχους και στην στρατηγική των τραπεζών. Οι τράπεζες υποχρεώθηκαν να προβούν σε σημαντικές ανατροπές στους σχεδιασμούς τους.

Οι καταθέσεις καλύπτουν μόνο ένα τμήμα των τραπεζικών δανείων και άλλων στοιχείων ,ενώ το υπόλοιπο πρέπει να αντληθεί από τις διεθνείς αγορές.

Οι συνέπειες της κρίσης στις ελληνικές τράπεζες είναι :

▼ Αύξηση του κόστους χρήματος

Όπως αναφέρουν διάφοροι τραπεζίτες, οι διεθνείς αγορές είναι κλειστές στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα. Η υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας από τους τρεις μεγάλους οίκους αξιολόγησης Sand P., Fitch και Moody's έχει συμπαρασύρει την αξιολόγηση των τραπεζών, καθιστώντας πιο ακριβό το δανεισμό τους από τις διεθνείς αγορές.

Οι υποβαθμίσεις ανεβάζουν το κόστος δανεισμού των τραπεζών αρκετά υψηλότερα απ'ότι τα προηγούμενα έτη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, τη μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους ανάλογα με την αύξηση.

Η Ε.Κ.Τ ζητά επίμονα κινήσεις για την απεξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από την έκτακτη χρηματοδότηση της Ε.Κ.Τ .Και κατά κάποιο τρόπο τις σπρώχνει στις διατραπεζικές αγορές, οι οποίες είναι απρόθυμες να δανείσουν λόγω των συνθηκών της χώρας ή οι όροι είναι πολύ δυσμενείς με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους χρήματος

Αυτό σύμφωνα με τους τραπεζίτες, έχει ως αποτέλεσμα να μειώνονται οι επενδύσεις και να μην μπορεί να καταστεί δυνατή, η επίσπευση της ανάπτυξης που είναι και το κύριο στοιχείο για την ελληνική οικονομία.

Η αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων είναι ένας ακόμη λόγος που αυξάνεται το κόστος χρήματος. Προκειμένου οι τράπεζες να διατηρήσουν την καταθετική τους βάση, αυξάνουν τα επιτόκια.

▼ Περιορισμός ρευστότητας

Λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης που έχει δημιουργηθεί, η Ε.Κ.Τ αποφάσισε να περιορίσει την ρευστότητα, καθώς θέλει να μειώσει την έκθεσή

της στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο.

Η Ε.Κ.Τ αποφάσισε τα ομόλογα που τις υποβάλλουν ως εγγύηση οι ελληνικές τράπεζες να μην τα αποτιμά όσο η Η.Δ.Α.Τ αλλά με μεγαλύτερο discount. Με αυτόν τον τρόπο επιδεινώνεται το κλίμα καθώς δεν μπορούν να αντλήσουν την ρευστότητα που χρειάζονται.

Πληροφορίες από επενδυτικούς κύκλους υποστηρίζουν πως μέχρι τα τέλη Οκτώβρη δεν θα υπάρχει τράπεζα που να μην έχει κάνει χρήση του E.L.A δηλαδή, του μηχανισμού παροχής έκτακτης ενίσχυσης ρευστότητας

✓ Αύξηση επισφαλειών

Απόρροια της κατάστασης που βιώνουμε, είναι και η αύξηση των επισφαλειών σε όλες τις κατηγορίες δανείων με αποτέλεσμα οι τράπεζες να αντιμετωπίζουν ξανά τον κίνδυνο ρευστότητας αλλά και της ενδεχόμενης μη πληρωμής των δανείων που έχουν εκδώσει.

Οι τράπεζες για να κρατήσουν όσα περισσότερα δάνεια ενήμερα, δίνουν στους δανειολήπτες την δυνατότητα ρύθμισης των δανείων του παρελθόντος.

Ακόμη, η αύξηση των επισφαλειών έχει ως αποτέλεσμα τη λήψη υψηλών προβλέψεων και την έγκριση ελάχιστων νέων δανείων.

✓ Μείωση έκδοσης εταιρικών ομολόγων

Λόγω της επιδείνωσης της πιστοληπτικής κατάστασης της χώρας, μειώνεται η έκδοση των εταιρικών ομολόγων και τα ομόλογα γίνονται πιο ακριβά για τις εταιρίες. Ακόμη οι ξένοι αλλά και οι έλληνες επενδυτές γίνονται πιο επιφυλακτικοί απέναντί τους.

Οι τράπεζες γίνονται πιο απαιτητικές σε ότι αφορά τις εκδόσεις εταιρικών ομολόγων, ζητώντας από τις εταιρίες βελτιωμένους δείκτες μόχλευσης, αύξηση τζίρου και κυρίως καλύτερα περιθώρια κερδών για να αναλάβουν το underwriting νέων εκδόσεων.

✓ Μείωση Καταθέσεων νοικοκυριών και Επιχειρήσεων

Τα νοικοκυριά αλλά και οι Επιχειρήσεις λόγω αυτών που ακούγονται περί χρεοκοπίας τραπεζών έχουν τρομοκρατηθεί. Κάποιοι έχουν «πάρει» τις καταθέσεις τους και τις έχουν «βγάλει» στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος μείωση για έκτο συνεχή μήνα της τάξης του 1.9 % σημείωσαν οι τραπεζικές καταθέσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων τον Ιούνιο σε μηνιαία βάση. (πηγή : www.kathimerini.gr)

✓ Μείωση Επιχειρηματικής Δραστηριότητας σε Βαλκανικές Χώρες και σε χώρες της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης.

Οι τράπεζες θέλουν να μειώσουν τους κινδύνους που αναλαμβάνουν. Εξαιτίας της επικρατούσας κατάστασης, οι τράπεζες έχουν «παγώσει» οποιαδήποτε κίνηση επέκτασης της δραστηριότητας τους και βρίσκονται στη φάση αποτίμησης των επενδύσεών τους, σε συνδυασμό με τις μακροοικονομικές εξελίξεις.

Οι επιπτώσεις της δημοσιονομικής κρίσης αποδυναμώνουν τις ελληνικές

τράπεζες και δημιουργούν ανταγωνιστικό μειονέκτημα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορούν να υποστηριχθούν όλες οι δραστηριότητες των θυγατρικών τραπεζών στο εξωτερικό.

▼ Μείωση μισθών και απολύσεις προσωπικού στις τράπεζες

Η ΑΤΕ έχει κάνει ήδη μείωση απολαβών των εργαζομένων 10%. Αυτό που συζητείται είναι η μείωση των μισθών των εργαζομένων κατά 10% σε όλες τις τράπεζες αλλά και μείωση του προσωπικού 10%. Με αυτόν τον τρόπο θα μειωθούν τα λειτουργικά έξοδα, κάτι το οποίο είναι απαραίτητο εξαιτίας της άσχημης κατάστασης.

Το πότε θα ορθοποδήσουν ξανά οι τράπεζες, δεν το γνωρίζουμε. Το σίγουρο είναι πως το τραπεζικό σύστημα πρέπει να διασφαλιστεί. Αν δεν υπήρχε η δημοσιονομική κρίση, οι ελληνικές τράπεζες θα ήταν πολύ λιγότερο εκτεθειμένες στην διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση. Επειδή όμως οι εξελίξεις μας προλαβαίνουν, οι τράπεζες πρέπει να βρουν τρόπους θωράκισης ώστε να περιορίσουν της ζημιές. Γιατί αλώβητες δεν μπορούν να βγουν σε καμία περίπτωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΤΡΟΠΟΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

4.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι Ελληνικές τράπεζες δραστηριοποιούνται σε 16 χώρες μέσω 51 θυγατρικών τραπεζών και υποκαταστημάτων αναπτύσσοντας σημαντική δραστηριότητα στα Βαλκάνια. (πηγή : <http://www.banksnews.gr/portal/useful/962-2010-08-16-22-21-52>)

Οι Ελληνικές τράπεζες παρόλο που έχουν ως βασική πηγή δανεισμού τις καταθέσεις του αποταμιευτικού κοινού, επηρεάστηκαν από την κρίση λόγω του αυξημένου κόστους χρηματοδότησης τους. Το αποτέλεσμα του αυξημένου αυτού κόστους ήταν να αυξηθεί το κόστος δανεισμού των τραπεζών με σοβαρές επιπτώσεις στα επιτόκια δανεισμού νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Όπως αναφέραμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, σαφώς η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Αν και οι επιπτώσεις που δέχτηκε ήταν περιορισμένες σε σχέση με αυτές του υπόλοιπου ευρωπαϊκού χώρου . Αυτό συνέβη διότι οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν να αντιμετωπίσουν προβλήματα φερεγγυότητας και ούτε είχαν επενδύσει σε "τοξικά ομόλογα". Η ανάπτυξη τους είχε βασιστεί κυρίως στην διεθνή δραστηριότητα που κατά το ίδιο διάστημα γνώρισε αρκετά μεγάλη ευημερία. Εκτός αυτού, οι ελληνικές τράπεζες παρείχαν ασφάλεια στους καταθέτες τους αφού ήταν θωρακισμένες απέναντι στους κινδύνους που είχαν προκύψει από την διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση.

Ωστόσο, όσο και αν οι ελληνικές τράπεζες προσπάθησαν να μην επηρεαστούν από την διεθνή κρίση, ο αντίκτυπος της εκδηλώθηκε και στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα κυρίως το έτος 2009. Την χρονιά αυτή, σύμφωνα με αναφορές οικονομολόγων, διοικητών τραπεζών και καθηγητών πανεπιστήμιου, παρατηρείται αυξημένη αβεβαιότητα και χάνεται η εμπιστοσύνη στην οικονομία. Τα αποτελέσματα της αβεβαιότητας αυτής; Μειώνεται η παραγωγή ,αυξάνεται η ανεργία, περιορίζονται τα εισοδήματα και υπάρχει διερεύνηση των κοινωνικών ανισοτήτων. Τώρα πλέον, οι φράσεις "δημοσιονομικό έλλειμμα και δημόσιο χρέος " χαρακτηρίζουν το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα όσο ποτέ άλλοτε !

4.2 ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΡΙΣΗΣ (STRESS TESTING 2010).

Θέλοντας να δώσουμε έναν ορισμό για τα stress tests θα λέγαμε ότι είναι πανευρωπαϊκές ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων που μας δίνουν πληροφορίες για την υπάρχουσα ικανότητα των τραπεζών να ανταπεξέλθουν μόνες τους σε δυσμενείς οικονομικές συνθήκες. Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να μπορέσει να αξιολογήσει την ικανότητα των τραπεζών να απορροφήσουν χρηματοπιστωτικούς κραδασμούς. Αυτή η προσομοίωση ουσιαστικά εξετάζει αν μπορεί το κάθε πιστωτικό ίδρυμα να επιβιώσει από μια χρηματοοικονομική κρίση. Με αυτή την λογική, για την περίοδο 2010-2011 πραγματοποιήθηκαν ασκήσεις προσομοίωσης κρίσης για 6 πιστωτικά ιδρύματα. Η άσκηση προσομοίωσης μπορεί να διαχωριστεί σε δυο σενάρια για τα έτη 2010 και 2011.

- το βασικό σενάριο, το οποίο συμβαδίζει με τις υπάρχουσες μακροοικονομικές εκτιμήσεις για το 2010 και το 2011 και
- δυσμενές σενάριο, το οποίο ενσωματώνει ακραίους κινδύνους, που σχετίζονται με τον κίνδυνο της χώρας και την σημαντική επιδείνωση των μακροοικονομικών συνθηκών. Το δυσμενές σενάριο έχει σχεδιαστεί ως ένα σενάριο ιδιαίτερα δυσμενών υποθέσεων (τύπου what-if), που είναι πολύ απίθανο να πραγματοποιηθεί.

Στην περίπτωση της Ελλάδος, το δυσμενές σενάριο υποθέτει μία εντονότερη ύφεση το 2010 και το 2011 από τις τρέχουσες προβλέψεις των διεθνών οργανισμών, καθώς και επιτόκια πολύ υψηλότερα από τα τρέχοντα.

Στην άσκηση συμμετείχαν οι 6 μεγαλύτεροι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι (Εθνική Τράπεζα, EFG Eurobank, Alpha Bank, Τράπεζας Πειραιώς, ΑΤΕbank και Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο), οι οποίοι αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 90% του ενεργητικού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (εξαιρουμένων των ξένων θυγατρικών).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ STRESS TESTS 2010

Για το σύνολο των έξι τραπεζικών ομίλων τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης υποδηλώνουν καθαρό πλεόνασμα κεφαλαίων ύψους €3,3 δισεκ. έναντι του ποσού που αντιστοιχεί στο όριο του 6% για τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Tier 1, το οποίο συμφωνήθηκε αποκλειστικά για τους σκοπούς αυτής της άσκησης. Σε καμία περίπτωση το όριο αυτό δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως εποπτικό ελάχιστο, το οποίο όπως είναι γνωστό ορίζεται σε 4%. Επίσης δεν πρέπει να εκληφθεί ως εξατομικευμένος δείκτης που αντανακλά το προφίλ κινδύνου του κάθε ιδρύματος που ορίζεται για εποπτικούς σκοπούς στο πλαίσιο του Πυλώνα 2 της Οδηγίας ΕΚ 2006/48.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτά, υπό το δυσμενές σενάριο πέντε

ελληνικές τράπεζες περνούν με επιτυχία την άσκηση. Τέσσερις από τις τράπεζες αυτές (ΤΤ, Alpha Bank, EFG Eurobank, Εθνική) υπερβαίνουν το όριο αναφοράς του 6%, ενώ μία (Πειραιώς) βρίσκεται στο όριο αναφοράς. Στην περίπτωση της ΑΤΕbank ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Tier 1), μειώνεται σε 4,4% στο τέλος του 2011, σημειώνοντας έλλειμμα κεφαλαίου 242 εκατ. ευρώ.

Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι στο βασικό σενάριο της άσκησης και οι έξι ελληνικές τράπεζες υπερβαίνουν το όριο του 6%. (πηγή : <http://www.bankofgreece.gr>).

4.3 ΠΑΡΟΥΣΑ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Οι ελληνικές τράπεζες έπειτα από αυτή την δεινή κατάσταση στην οποία εισήλθαν κυρίως από το έτος 2009 προσχώρησαν σε βασικές αλλαγές με την ελπίδα ότι θα διασφαλιστεί ρευστότητα ,κεφαλαιακή επάρκεια, διατήρηση ποιότητας του δανειακού κεφαλαίου και συγκράτηση του κόστους λειτουργίας των. Αυτές οι αλλαγές τέθηκαν ως προτεραιότητα ώστε το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα να αντιμετωπίσει επιτυχώς την παρούσα ύφεση.

Παρακάτω σας αναφέρουμε τις ενέργειες στις οποίες προέβησαν οι ελληνικές τράπεζες (Ε.Τ.Ε, Α.Τ.Ε, Alpha Bank, Eurobank, Marfin Egnatia Bank, Millenium Bank, Probank, Τράπεζα Πειραιώς, Τράπεζα Ασπίς, Τράπεζα Αττικής, Γενική Τράπεζα, Τράπεζα Κύπρου, Πανελλήνια Τράπεζα, Proton Bank, Εμπορική Τράπεζα). Οι ενέργειες αυτές έλαβαν θέση από το έτος 2009 και συνεχίζονται μέχρι σήμερα - 3,5 χρόνια περίπου από την εμφάνιση της κρίσης στον ελληνικό πιστωτικό σύστημα. Η πολιτική που ακολούθησαν τα πιστωτικά ιδρύματα είχε κοινό σημείο αναφοράς την αντιμετώπιση του προβλήματος της ρευστότητας.

Παρακάτω παρουσιάζουμε χωρίς ιδιαίτερη ανάλυση κάποιες από τις ενέργειες στις οποίες προέβησαν οι ελληνικές τράπεζες.

4.3.1 Εθνική τράπεζα Ελλάδος

- Ψ Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου πάνω από 1.25 δις επιτυγχάνοντας αύξηση των δεικτών Tier I και Core Tier.
- Ψ Επικέντρωση στην διασφάλιση καταθέσεων.
- Ψ Συμμετοχή στο κρατικό πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας του πιστωτικού συστήματος.
- Ψ Μείωση του λειτουργικού της κόστους.
- Ψ Έκδοση καλυμμένων ομολογιών ύψους 1,5 δις.

4.3.2 Αγροτική τράπεζα Ελλάδος

- Ψ Ενίσχυση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας.

- Ψ Διατήρηση επαρκούς ρευστότητας ώστε να υπάρχει ομαλή ροή πιστώσεων.
- Ψ Διασφάλιση των ενεργητικών στοιχείων της λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες αγοράς και της χρηματοπιστωτικής κρίσης.
- Ψ Βελτίωση της οργανικής κερδοφορίας της.

4.3.3 Alpha Bank

- Ψ Μείωση των λειτουργικών δαπανών.
- Ψ Εντάχθηκε σε πρόγραμμα ενισχύσεως της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας.
- Ψ εξέδωσε ομόλογα και τιτλοποιήσεις, αυξάνοντας το απόθεμα των αποδεκτών τίτλων προς αναχρηματοδότηση από Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.
- Ψ Άντλησε κεφάλαια από αγορές χρήματος και κεφαλαίου.
- Ψ Προχώρησε σε ανατιμολογήσεις δανείων ώστε να βελτιώσει την αποδοτικότητα του ενεργητικού της.
- Ψ Στήριξε τις επενδύσεις στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

4.3.4 Eurobank

- Ψ Προστασία της ποιότητας του χαρτοφυλακίου δανείων.
- Ψ Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.
- Ψ Συγκράτηση αλλά και μείωση του λειτουργικού κόστους.
- Ψ Ισχυροποίηση της θέσης της στην τραπεζική αγορά της Νέας Ευρώπης.
- Ψ Αύξηση κατά 33% περίπου των προβλέψεων τους έναντι των πιστωτικών κινδύνων.

4.3.5 Marfin Egnatia Bank

- Μείωση των λειτουργικών εξόδων.
- Η συγχώνευση της Marfin Popular Bank με την Marfin Egnatia Bank.
- Έκδοση τίτλων διαφορετικής διάρκειας συνολικής αξίας 160 εκατ.ευρώ
- Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Marfin Bank Romania S.A

4.3.6 Millenium Bank

Η λειτουργία της άρχισε μόλις το 2000. Για τον λόγο αυτό η κρίση την επηρέασε λιγότερο από ότι τα υπόλοιπα πιστωτικά ιδρύματα. Πάραυτα δεν έμεινε ανεπηρέαστη αφού μειώθηκε το καθαρό περιθώριο του επιτοκίου της καθώς και η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων της.

4.3.7 Probank

Άλλη μια τράπεζα με μικρή διάρκεια ζωής, η οποία όμως ακολουθώντας την πολιτική της αύξησης των προβλέψεων της σε ποσοστό μεγαλύτερο του 200% έναντι των πιστωτικών κινδύνων, επιτυγχάνει δείκτη κεφαλαίων πρώτης διαβάθμισης ίσο με 14%.

4.3.8 Τράπεζα Πειραιώς

Όταν άρχισαν να φαίνονται τα πρώτα σημάδια της κρίσης, η Τράπεζα Πειραιώς έθεσε σε εφαρμογή πολιτική διασφάλισης ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας. Επίσης, προτεραιότητα της ήταν η διατήρηση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες αγοράς καθώς και η διατήρηση χαμηλού λειτουργικού κόστους.

4.3.9 Ασπίς

Η Τράπεζα Ασπίς κινήθηκε με τον εξής τρόπο: αρχικά, μείωσε την ονομαστική αξία των κοινών μετοχών της Τράπεζας και δημιούργησε αποθεματικό ίσο με την αξία της μείωσης αυτής. Έπειτα, για να επιτύχει ενίσχυση της ρευστότητας της τιτλοποίησε μέρος του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας. Στο πλαίσιο αυτό εκδόθηκαν ομολογίες ύψους Ε377 εκατ. οι οποίες έγιναν αποδεκτές για αναχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

4.3.10 Τράπεζα Αττικής

Η Τράπεζα Αττικής για την θωράκιση της κεφαλαιακής της βάσης:

- Ψ Αύξησε το μετοχικό της κεφάλαιο.
- Ψ Ενίσχυσε τις ήδη υπάρχουσες προβλέψεις.

4.3.11 Γενική Τράπεζα

Η Γενική Τράπεζα (GENIKI Bank) ολοκλήρωσε μέχρι το τέλος του 2010 την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου σε Ε340 εκατ. περίπου.

4.3.12 Τράπεζα Κύπρου

Η Τράπεζα Κύπρου κατόρθωσε να βελτιώσει την κεφαλαιακή της θέση, να διατηρήσει ισχυρή ρευστότητα και να διασφαλίσει ικανοποιητική ποιότητα του χαρτοφυλακίου της.

Όλα τα παραπάνω είναι αποτέλεσμα του αυστηρού και συνάμα

συντηρητικού επιχειρηματικού μοντέλου πάνω στο οποίο στηρίζεται η ανάπτυξη και η λειτουργία της.

4.3.13 Πανελλήνια Τράπεζα

Στα πλαίσια μια υγιούς ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας κινήθηκε και η Πανελλήνια Τράπεζα.

Ψ Επέκτεινε τις δραστηριότητες της σε αγορές όπως αυτή της Ρωσίας και της Ουκρανίας προκειμένου να εκμεταλλευτεί τις αναπτυξιακές προοπτικές των χωρών αυτών.

Ψ Αναδιοργανώθηκε ώστε να μειωθεί το λειτουργικό κόστος σε ολόκληρο το δίκτυο καταστημάτων της.

Ψ Απορρόφησε τις εργασίες της θυγατρικής εταιρίας Ελληνική Τράπεζα.

Ψ Απέκτησε το 2009 το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της θυγατρικής εταιρίας Αθηνά Κυπριακή Δημόσια Εταιρία.

4.3.14 Proton Bank

Η Proton Bank προχώρησε στις εξής ενέργειες :

Ψ Έλεγχο και περιορισμό του λειτουργικού κόστους.

Ψ Σχηματισμό μεγαλύτερου ποσοστού προβλέψεων έναντι της πιστωτικής κρίσης.

Ψ αυστηρότερο έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου.

Ψ προσπάθεια για κεφαλαιακή αύξηση.

4.3.15 Εμπορική Τράπεζα

Η Εμπορική Τράπεζα ακολούθησε το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης και Ανάπτυξης 2009 - 2013, το οποίο διαχωρίζεται σε 4 διαφορετικά μέρη :

Ψ Βελτίωση διαχείρισης του ανθρωπίνου δυναμικού.

Ψ Μείωση του κόστους κινδύνου.

Ψ Εξορθολογισμός της κοστολογικής βάσης.

Ψ Ενίσχυση της εμπορικής απόδοσης.

4.4 ΤΡΟΠΟΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Στις προηγούμενες ενότητες του κεφαλαίου αυτού αναφέραμε την πορεία των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στα πρόσφατα stress tests , όπου 5 από τις 6 τράπεζες πέρασαν με επιτυχία το δυσμενές σενάριο.

Μετέπειτα, αναφερθήκαμε στους τρόπους με τους οποίους έχει προσπαθήσει να θωρακίσει την θέση του το καθένα από τα ελληνικά πιστωτικά

ιδρύματα απέναντι στα προβλήματα της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Πάραυτα, η σημερινή θέση της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό αλλά και διεθνή χώρο, προδίδει ότι η κρίση των πιστωτικών ιδρυμάτων καλά κρατεί. Όλα τα διεθνή πρακτορεία κάνουν εκτενής αναφορές στο πόσο έχει επηρεάσει η κρίση των τελευταίων ετών την Ελλάδα. Οικονομολόγοι και Καθηγητές Πανεπιστημίων τονίζουν ότι η κατάσταση είναι κρίσιμη.

Τα αίτια της χρηματοπιστωτικής κρίσης πολλά. Αναλογικά πολλοί πρέπει να είναι και οι τρόποι με τους οποίους πρέπει να θωρακιστεί το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα ώστε να βγει από την δυσμενή κατάσταση στην οποία έχει υποπέσει τα τελευταία χρόνια.

Οι ελληνικές τράπεζες από το 2009 είχαν προβεί σε αλλαγές και ακολούθησαν συγκεκριμένη πολιτική αυξάνοντας τα μετοχικά τους κεφάλαια, μειώνοντας το κόστος λειτουργίας τους, αυξάνοντας τις προβλέψεις για κίνδυνο, διασφαλίζοντας ή ενισχύοντας την ρευστότητα τους, διασφαλίζοντας την ικανοποιητική ποιότητα του χαρτοφυλακίου της και κάνοντας επεκτάσεις στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Όλα τα παραπάνω αποτελούν την γενική γραμμή που ακολούθησαν στην προσπάθεια τους να βγουν αλώβητες από την παρούσα οικονομική κρίση.

Όμως, αυτή η προσπάθεια από μόνη της δεν ήταν αρκετή. Τον Απρίλιο του 2010 καταφθάνει στην Ελλάδα το Δ.Ν.Τ (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο), το οποίο με λίγα λόγια μπορούμε να πούμε ότι βοηθά τις πληγείσες χώρες να ανακτήσουν οικονομική σταθερότητα, συμβάλλοντας στον σχεδιασμό διορθωτικής πολιτικής και παρέχοντας δάνεια.

Τα εργαλεία δανεισμού του Δ.Ν.Τ εξελίσσονται ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των αναδυόμενων οικονομιών και των χωρών χαμηλών εισοδημάτων. Όταν μια χώρα προβαίνει σε δανεισμό από το ΔΝΤ, η κυβέρνησή της συμφωνεί να προσαρμόσει την οικονομική πολιτική της προκειμένου να ξεπεράσει τα προβλήματα τα οποία οδήγησαν αρχικά στην αναζήτηση χρηματοδοτικής ενίσχυσης από τη διεθνή κοινότητα. Οι εν λόγω όροι δανείου χρησιμεύουν ως εγγύηση για την ικανότητα της χώρας να πραγματοποιήσει την αποπληρωμή προς το Ταμείο. (πηγή : <http://www.imf.org/external/lang/Greek/np/exr/facts/conditiog.htm>)

Τον Μάιο του 2010 δημοσιεύεται στην χώρα μας Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής. Το Μνημόνιο αυτό είναι μια μορφή νομοσχεδίου ανάμεσα στην Κυβέρνηση, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμπεριέχει μέτρα για την εφαρμογή στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της ζώνης του Ευρώ και από το Δ.Ν.Τ. Σε μια από τις παραγράφους του μνημονίου αναφέρεται το ποσό αρνητικά έχει επηρεαστεί το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα της χώρας μας.

<< Το χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει επηρεαστεί αρνητικά. Η επιδεινούμενη δημοσιονομική κατάσταση συνοδεύτηκε από υποβαθμίσεις των κυβερνητικών

ομολόγων από τους οίκους αξιολόγησης και οι επενδυτές άρχισαν να υπαναχωρούν από τα ελληνικά ομόλογα, πιέζοντας έτσι τις αποδόσεις τους. Επιπλέον, τα βαθιά μακροοικονομικά και διαρθρωτικά προβλήματα σε συνδυασμό με την αναπόφευκτα μεσοπρόθεσμα έντονη δημοσιονομική προσαρμογή είναι πιθανό να επιβαρύνουν την οικονομική δραστηριότητα για κάποιο διάστημα. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων επηρεάζει αρνητικά το τραπεζικό σύστημα. Τα επισφαλή δάνεια αυξάνονται ενώ το κόστος δανεισμού στη διατραπεζική αγορά έχει αυξηθεί πιέζοντας την κερδοφορία των τραπεζών.

>>

Βάσει του μνημονίου αυτού για να θωρακιστεί το ελληνικό τραπεζικό σύστημα θα πρέπει να ακολουθηθεί πολιτική τέτοια ώστε να διατηρήσει ο χρηματοπιστωτικός τομέας μια σταθερότητα. Γιατί ενώ στην παρούσα φάση τα κεφαλαιακά αποθέματα στο τραπεζικό σύστημα φαίνονται επαρκή, η Τράπεζα Ελλάδος και η Κυβέρνηση ως κύρια στοιχεία του εποπτικού πλαισίου των πιστωτικών ιδρυμάτων στον ελληνικό χώρο, θα πρέπει να παρακολουθούν στενά τη ρευστότητα και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανά τράπεζα.

Παράλληλα θα ξεκαθαρίσουν τα στοιχεία του πλαισίου διαχείρισης χρηματοπιστωτικών κρίσεων στην περίοδο αυτή όπου η ανάπτυξη βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο. Στις αρχές του 2010 παρατηρήθηκε μια μετρίου μεγέθους εκροή καταθέσεων, η οποία έθεσε σε κίνδυνο την ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών. Στην παρούσα φάση η στήριξη των φερέγγυων πιστωτικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα Ελλάδος για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ρευστότητας είναι μια κίνηση η οποία συνάδει με το υφιστάμενο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος.

Εκτός όμως την εκροή της ρευστότητας, το χρηματοπιστωτικό σύστημα διατρέχει έντονα τον κίνδυνο μη κεφαλαιακής επάρκειας. Έπειτα από διαβούλευση της κυβέρνησης της Ελλάδας με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφασίστηκε να θεσπιστεί το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), το οποίο θα είναι ανεξάρτητο και θα διοικείται από άτομα αναγνωρισμένου κύρους στα χρηματοπιστωτικά θέματα.

Σκοπός του Ταμείου αυτού θα είναι να διαφυλάξει όσο το δυνατόν περισσότερο την φερεγγυότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα της Ελλάδας και να χορηγήσει κεφάλαιο στις τράπεζες όταν αυτές το χρειαστούν. Αν στη συνέχεια οι τράπεζες που τους έχει δοθεί κεφάλαιο από το ΤΧΣ δεν δύνανται να το αποπληρώσουν, θα αναδιρθρωθούν υπό την αιγίδα του Ταμείου και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ. Επιπλέον, η νομοθεσία που αφορά στην αναδιάρθρωση των χρεών των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, θα ενισχυθεί με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της πιστωτικής πειθαρχία, την προστασία των δικαιωμάτων των δανειοληπτών και πιστωτών και την διαφύλαξη του ιστορικού φερεγγυότητας των δανειοληπτών.

Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα θα συνεχίσουν να υποβάλλονται σε πιο αυστηρά stress tests. Η Κομισιόν θα απαιτήσει στην επόμενη άσκηση προσομοίωσης κρίσης, αύξηση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας από 5% σε 7%.

Για την θωράκιση των πιστωτικών ιδρυμάτων, η κομισιόν έχει ταχθεί υπέρ μιας συντονισμένης δράσης για ανακεφαλαιοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος συνολικά, δηλαδή για χορήγηση νέων κεφαλαίων στις ευρωτράπεζες .Κάτι τέτοιο μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε μέσω των υπαρχόντων μηχανισμών EFSF είτε μέσω κρατικών επιχορηγήσεων. Παράλληλα επιθυμεί να απαλλάξει τις τράπεζες από τα "τοξικά ομόλογα του ενεργητικού τους".

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF) δανείζεται με χαμηλό επιτόκιο μόλις 0,50 % ακριβότερο του επιτοκίου με το οποίο δανείζεται η Γερμανία , η οποία είναι σημείο αναφοράς λόγω της σταθερής της οικονομίας και κεφαλαιακής της επάρκειας. Σκοπός του είναι η διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας της Ευρωζώνης μέσω της παροχής προσωρινής οικονομικής βοήθειας.

Για την επίτευξη του σκοπού του, του έχει δοθεί η δυνατότητα ευέλικτης έκδοσης ομολόγων και άλλων τίτλων με την οικονομική εγγύηση των χωρών-μελών της Ευρωζώνης. Καθεμιά χώρα εκδίδει τα δικά της ομόλογα για να καλύψει τις ανάγκες τις .Τα ομόλογα όμως του EFSF δεν αποτελούν ομόλογα Ευρωζώνης και δεν μπορεί να αγοράσει ομόλογα δευτερογενούς αγοράς.

Στην Ελλάδα σύμφωνα με τα νέα νομοσχέδια που ενέκρινε το Υπουργείο Οικονομικών κυρώνεται το νέο θεσμικό πλαίσιο του EFSF.Το νέο αυτό πλαίσιο, συνάδει με τις αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής της 21ης Ιουλίου του 2011.Όπως επισημαίνεται από το Υπουργείο, ο νέος ρόλος του EFSF συνιστά την απάντηση της Ευρωζώνης στις πιέσεις που ασκούν οι αγορές. Η όσο το δυνατόν ταχύτερη ενεργοποίηση του μηχανισμού αυτού έχει κρίσιμη σημασία για την εφαρμογή του ελληνικού προγράμματος αλλά και γενικότερα για την ικανότητα της Ευρωζώνης να διαχειρίζεται κρίσεις, όπως αυτή που εξελίσσεται τα τελευταία χρόνια και τις τελευταίες εβδομάδες βρίσκεται σε μια νέα οξεία φάση.

Τους αναγκαίους μηχανισμούς που διασφαλίζουν τη θωράκιση και τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος αλλά και την προστασία των καταθετών από τις παρενέργειες που μπορούν να προκληθούν λόγω προβλημάτων βιωσιμότητας μικρών τραπεζών και στην Ελλάδα εισάγει τον Αύγουστο του 2011 η κυβέρνηση. Υλοποιώντας σχετική δέσμευση του Μνημόνιο, με σχέδιο νόμου που εγκρίθηκε από το υπουργικό συμβούλιο, δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας στην Ελλάδα του μηχανισμού bridge banks.

Η δημιουργία bridge bank είναι κάτι αντίστοιχο με την περίπτωση της γαλλοβελγικής Dexia που προχώρησε στην σύσταση μιας "bad bank". Στην

bridge bank θα υπάγονται όλα τα προβληματικά assets των τραπεζών .Μια τέτοια εξέλιξη θα διευκολύνει τις πωλήσεις τραπεζών ή και τα deals καθώς οι τράπεζες θα "καθαρίσουν" από τα προβληματικά τους χαρτοφυλάκια. Πρόκειται για μεταβατική τράπεζα η οποία θα τελεί υπό τον έλεγχο του δημοσίου, με την ενίσχυση του ΤΧΣ και του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και στο οποίο θα μεταφέρονται τα υγιή στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού μιας τράπεζας που θα διαχωρίζονται από τα επισφαλή και τα τοξικά.

Ο διαχωρισμός των στοιχείων θα γίνεται στην περίπτωση που μια τράπεζα, μετά την αξιολόγηση της Τράπεζας της Ελλάδος, έχει πρόβλημα κεφαλαιακής επάρκειας και αδυνατεί πλήρως να ενισχύσει τα κεφάλαια της, έχοντας εξαντλήσει όλες τις δυνατότητες, δηλαδή αυξήσεις κεφαλαίου, πώληση περιουσιακών στοιχείων κ.λπ. Θα γίνεται δηλαδή σε ένα στάδιο προ της οριστικής αδυναμίας της να συνεχίσει να λειτουργεί. Στην πράξη, θα γίνεται μεταφορά καταθέσεων και των υγιών τμημάτων των χαρτοφυλακίων, καθώς και περιουσιακών στοιχείων , θα αποζημιώνονται οι καταθέτες , ενώ στη συνέχεια μετά το πέρας λειτουργίας της bridge bank τα υγιή στοιχεία θα μεταφέρονται σε άλλες τράπεζες.

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΜΙΚΡΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο μηχανισμός αυτός δεν αφορά σε καμία περίπτωση τις μεγάλες τράπεζες που σε περίπτωση αδυναμίας κεφαλαιακής ενίσχυσης θα απευθυνθούν στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Οι μικρές τράπεζες, όμως, δεν μπορούν να απευθυνθούν στο Ταμείο στο οποίο σύμφωνα με το καταστατικό του, μπορούν να υπαχθούν μόνο βιώσιμες ή / και στατιστικά σημαντικές τράπεζες.

Με την δυνατότητα δημιουργίας bridge bank ουσιαστικά καλύπτεται το κενό που υπήρχε σε ότι αφορά σε ενδεχόμενες παρενέργειες από προβλήματα μικρών τραπεζών ,έτσι ώστε και το σύστημα συνολικά να μην κλονιστεί λόγω μιας κρίσης εμπιστοσύνης και οι καταθέτες των μικρών τραπεζών να είναι πλήρως διασφαλισμένοι με βάση τα όσα ισχύουν στο πλαίσιο του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων. Με το νομοσχέδιο αυτό ενισχύεται ακόμη περισσότερο η σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και ιδίως των μικρότερων τραπεζών . Μεταφέρονται, επίσης, στην ελληνική έννομη τάξη τρεις οδηγίες που ενισχύουν την διαφάνεια στην χρηματοοικονομική αγορά.

-Η πρώτη Οδηγία αφορά τα «Ιδρύματα Ηλεκτρονικού Χρήματος» (π.χ. εκδότες πιστωτικών καρτών)

-Η δεύτερη Οδηγία αφορά τη δυνατότητα συνεργασίας των εποπτικών αρχών της χώρας υποδοχής και της χώρας της έδρας ενός πιστωτικού ιδρύματος, υποκαταστήματα του οποίου λειτουργούν σε άλλη χώρα και αναπτύσσουν εκεί σημαντικό μέρος της συνολικής δραστηριότητας της τράπεζας

-Η τρίτη Οδηγία αφορά το σύστημα πληρωμών και τα συστήματα διακανονισμών αξιόγραφων και παροχής διασυνοριακών χρηματο-οικονομικών

ασφαλειών.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙΙ

Το νέο πλαίσιο της Βασιλείας ΙΙΙ είναι μια νέα συμφωνία η οποία αποσκοπεί στο να επιφέρει μια ουσιαστική ενδυνάμωση στα διεθνή κεφαλαιουχικά στάνταρ και να θωρακίσει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Το νέο λοιπόν θεσμικό πλαίσιο θα απαιτεί από τις τράπεζες να αυξήσουν το ποσοστό κεφαλαιακής επάρκειας, αν και σε χαμηλότερα επίπεδα από ότι ακούγονταν τις προηγούμενες ημέρες. Συγκεκριμένα, ο δείκτης κεφαλαίων πρώτης διαβάθμισης Tier-1 από το σημερινό 4% θα αυξηθεί στο 6%, ενώ υψηλότερος θα είναι και ο δείκτης core Tier-1, στο 4,5% από το 2% που ίσχυε έως σήμερα. Οι τράπεζες θα πρέπει επίσης να δημιουργήσουν ένα νέο χωριστό "περιθώριο συντήρησης" (capital conservation buffer) επί του Tier-1, ύψους 2,5%, το οποίο θα λειτουργεί ως μια επιπρόσθετη ασπίδα προστασίας για τα δύσκολα χρόνια των περιόδων ύφεσης. Όσον αφορά στο χρονοδιάγραμμα, η αντίστροφη μέτρηση θα ξεκινήσει από τον Ιανουάριο του 2013, με την εφαρμογή του νέου Tier-1, ενώ το σύνολο των υπόλοιπων κανόνων θα εφαρμοστούν σταδιακά έως το 2019. (πηγή : <http://www.axiaplus.gr>)

Εμείς δεν θα επεκταθούμε γενικότερα στην Βασιλεία ΙΙΙ, παρά μόνο στο κομμάτι θωράκισης των πιστωτικών ιδρυμάτων. Γενικότερα, η Ευρώπη χαρακτήρισε τα μέτρα του νέου θεσμικού πλαισίου της αυστηρά θεωρώντας ότι θα πλήξουν τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα διότι βρίσκονται σε πιο δυσμενή θέση. Όσον αφορά τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, το νέο πλαίσιο της Βασιλείας ΙΙΙ έχει επιφέρει και αρνητική αλλά και θετική κριτική. Από την μια πλευρά η παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας με 2 νέους εποπτικούς δείκτες, "δείκτης κάλυψης ρευστότητας" και "δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης", θα στηρίξει τις τράπεζες με μεγάλη καταθετική βάση δίνοντας έμφαση στις πηγές χρηματοδότησης μακράς διάρκειας και μεγάλης διασποράς. Έτσι θα ενταθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για την διατήρηση και προσέλκυση νέων καταθέσεων καθώς και η ισχυροποίηση των σχέσεων με τους πελάτες. Από την άλλη πλευρά όμως, οι ελληνικές τράπεζες θα κληθούν να αυξήσουν σημαντικά τα κεφάλαια τους και να αναπροσανατολιστούν αν θέλουν να επιβιώσουν στο νέο αυτό περιβάλλον.

* Αξίζει άδω να αναφέρουμε την εντυπωσιακή πρόταση του γερμανικού κολοσσού Allianz που κατέθεσε μια διαφορετική πρόταση για τον EFSF . Αυτή η πρόταση είναι να μετατραπεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας σε πρόγραμμα για την ασφάλιση ομολόγων. Δηλαδή, ο EFSF να γίνει ένα ίδρυμα που θα προστατεύει τους επενδυτές από ένα μέρος των απωλειών, σε έναν ασφαλιστή του 20 % περίπου των εκδιδόμενων στην Ευρωζώνη ομολόγων. *

4.5 ΤΡΟΠΟΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος περνώντας με επιτυχία την άσκηση προσομοίωσης κατάστασης κρίσης, παραμένει η μοναδική μεγάλη ελληνική τράπεζα που εξακολουθεί να χρηματοδοτεί το σύνολο των δανείων της με καταθέσεις. Η ΕΤΕ κάνει συστηματικές προσπάθειες να βελτιώσει τις συνθήκες ρευστότητας του ομίλου. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την σταδιακή αποκλιμάκωση της ρευστότητας που αντλεί από την ΕΚΤ, την αυτόνομη χρηματοδότηση των τραπεζικών της θυγατρικών και την απεμπλοκή της από τα στοιχεία ενεργητικού της που δεν είναι απαραίτητα.

Βέβαια, οι εξελίξεις των τελευταίων μηνών επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν την προσπάθεια της ΕΤΕ να απεξαρτηθεί από την ρευστότητα της ΕΚΤ. Για αυτό κυρίως τον λόγο σχεδιάζει να προβεί σε κάποιες ενέργειες - κινήσεις ώστε να θωρακιστεί απέναντι στην κρίση, την έλλειψη ρευστότητας και την μείωση των καταθέσεων.

Παρακάτω, σύμφωνα με το άρθρο που δημοσιεύτηκε στην διεύθυνση <http://www.onair24.gr>, παραθέτονται οι 4 αυτές κινήσεις που θα βοηθήσουν τον Όμιλο της ΕΤΕ να ανταπεξέλθει στις κεφαλαιακές απαιτήσεις εν μέσω κρίσης .

Ψ Ρευστότητα: Είναι η ουσιαστικότερη παράμετρος σταθερότητας για το τραπεζικό σύστημα και δέχεται πιέσεις. Το 2010 σημειώθηκαν απώλειες καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα της τάξης των 38 δισ. ευρώ ή -14%, ως αποτέλεσμα της αυξημένης αβεβαιότητας για την οικονομική κατάσταση, τις προοπτικές της χώρας και των επιπτώσεων της ύφεσης στο διαθέσιμο εισόδημα. Περαιτέρω μείωση των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα κατά 12 δισ. ευρώ σημειώθηκε κατά τη διάρκεια των πρώτων τεσσάρων μηνών του 2011.

Ψ Κόκκινα δάνεια: Η Εθνική εκτιμά ότι το 2011 θα κορυφωθεί ο ρυθμός δημιουργίας επισφαλειών, ενώ το 2012 θα σηματοδοτήσει τη σταδιακή ομαλοποίηση των καθυστερήσεων, στο μέτρο που η ελληνική οικονομία θα αρχίσει σταδιακά να ανακάμπτει. Σε κάθε περίπτωση, και μέχρι να σημειωθεί ουσιαστική βελτίωση, η ανθεκτική οργανική κερδοφορία της τράπεζας, της επιτρέπει να απορροφήσει ακόμη και μεγαλύτερες προβλέψεις, διασφαλίζοντας ότι η κρίση δεν θα πλήξει τα κεφαλαιακά της αποθέματα, που είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη. Είναι σημαντικό και πρέπει να επισημανθεί ότι τα προ προβλέψεων κέρδη της ΕΤΕ καλύπτουν 1,5 φορά τις προβλέψεις σε επίπεδο Ομίλου. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι διατηρεί τη δυνατότητα να απορροφήσει μέσω της κερδοφορίας της μια περαιτέρω αύξηση των προβλέψεων κατά 50%, χωρίς να χρειαστεί να χρησιμοποιηθούν τα κεφαλαιακά της αποθέματα.

Ψ Περιορισμός δαπανών: Το 2011, οι επιδόσεις της Εθνικής σε αυτό τον τομέα ήταν ιδιαίτερα ικανοποιητικές. Επιτεύχθηκε σημαντικός περιορισμός του

κόστους στην Ελλάδα και τη ΝΑ Ευρώπη κατά 125 εκατ. ή περίπου 6%. Τα αποτελέσματα των περικοπών δαπανών στην Ελλάδα ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, καθώς σημειώθηκε μείωση κατά 7%.

Υ Ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης: Υπό συνθήκες περιορισμένης ρευστότητας και αύξησης επισφαλειών, η κεφαλαιακή ενίσχυση των τραπεζών παραμένει κορυφαία προτεραιότητα. Η Εθνική Τράπεζα υλοποιεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης συνολικού ύψους περίπου 3 δισ. ευρώ, στο πλαίσιο του οποίου έχει ήδη αντλήσει νέα κεφάλαια ύψους 2,3 δισ. ευρώ περίπου, ποσό που αναλύεται σε 1,8 δισ. ευρώ από την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και 450 εκατ. ευρώ από το μειωμένης διασφάλισης ομολογιακό δάνειο. Πλέον ο δείκτης κυρίων βασικών κεφαλαίων (Core Tier 1) του Ομίλου προσεγγίζει σήμερα το 12%, πριν μάλιστα ολοκληρωθεί το πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης με τη διάθεση του μειοψηφικού πακέτου στη Finansbank. Με την ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος, εκτιμάται ότι ο βασικός δείκτης κυρίων κεφαλαίων του Ομίλου θα υπερβεί το 13%.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Δεν υπάρχει πλέον καμία αμφιβολία ότι είμαστε μάρτυρες της μεγαλύτερης χρηματοοικονομικής κρίσης των τελευταίων 100 χρόνων . Ξεκινώντας περίπου το 2008 στη Αμερική , η κρίση κατόρθωσε να επεκταθεί γρήγορα και στον ευρωπαϊκό χώρο πλήττοντας τις οικονομίες και το χρηματοπιστωτικό σύστημα των ευρωπαϊκών χωρών .Φυσικά , η ελληνική οικονομία αλλά και οι ελληνικές τράπεζες ειδικότερα ,δεν έμειναν ανεπηρέαστες . Το αντίθετο μάλιστα

Αυτή την κρίσιμη περίοδο που διανύουμε, η Ελλάδα βρίσκεται σε μια κατάσταση κατά την οποία το τραπεζικό της σύστημα αναζητά τρόπους και βοήθεια για να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις που δημιουργήθηκαν λόγω της ύφεσης της οικονομίας Αναζητά λοιπόν βοήθεια και στήριξη από τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια αυτού του σκοπού , δηλαδή για την χρηματοοικονομική στήριξη των ευρωπαϊκών χωρών Άλλωστε , η κρίση της Ελλάδας είναι συνυφασμένη με αυτή της Ευρώπης .Η κρίση χρέους της ευρωζώνης έχει αρχίσει να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τα πιστωτικά ιδρύματα .Γι αυτό το λόγο ελλοχεύει η ανάγκη ενίσχυσης των τραπεζών με νέα κεφάλαια

Πιο συγκεκριμένα για την χώρα μας ,θα λέγαμε ότι χρειάζεται αναδιάρθρωση ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα κάτι που προσπάθησε να επιτύχει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ερχόμενο το 2010 στην Ελλάδα Όπως αναλύσαμε και στο τρίτο κεφάλαιο οι χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι προήλθαν κυρίως από την αύξηση κόστους χρηματοδότησης των τραπεζών με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η κεφαλαιακή τους επάρκεια και η ρευστότητα τους να είναι αισθητά μειωμένη

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων , οι ελληνικές τράπεζες προέβησαν σε κάποιες ενέργειες ώστε να βελτιώσουν την θέση τους. Όπως αναφέρουμε στο τέταρτο κεφάλαιο οι διάφορες μεγάλες αλλά και πιο μικρές τράπεζες κινήθηκαν στα εξής πλαίσια : προχώρησαν σε αυξήσεις μετοχικών κεφαλαίων , διενέργησαν μεγαλύτερες προβλέψεις μη αποπληρωθέντων δανείων , προσπάθησαν να ελαχιστοποιήσουν το λειτουργικό τους κόστος , εξέδωσαν ομολογιακά δάνεια και επέκτειναν τις επενδύσεις τους στις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης οι οποίες εμφανίζονται ευοίωνες ενώ πολλές από αυτές χρησιμοποίησαν τον κρατικό μηχανισμό στήριξης του χρηματοπιστωτικού συστήματος .

Πέραν όμως αυτών των ενεργειών , το ελληνικό πιστωτικό σύστημα πρέπει να προστατευτεί από πιθανές μελλοντικές αρνητικές επιδράσεις Γι αυτό το λόγο κυκλοφορούν έντονα φήμες για συγχωνεύσεις τραπεζών . Εκτός αυτού οι ελληνικές τράπεζες προχώρησαν σε αλλαγές με σκοπό να αποδεχτούν οι διάφοροι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί οικονομικής στήριξης το αίτημα της Ελλάδας για βοήθεια. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλοι οι πιθανοί τρόποι για να

θωρακιστεί το ελληνικό πιστωτικό σύστημα και να ξεπεράσει την ύφεση στην οποία βρίσκεται κυρίως από το 2009 και μετά. Απόδειξη της κρισιμότητας της κατάστασης στην οποία έχει επέλθει είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει ούτε μια τράπεζα που να μην έχει μεταβάλει τους όρους χρηματοδότησής της, ενώ όλες μείωσαν δραστικά τα χορηγούμενα δάνεια

Όπως επισήμανε και ο αμερικανός υπουργός οικονομικών Τίμοθι Γκάιτνερ , η αποτυχία να ενισχυθεί η Ευρώπη θα απειλούσε με κίνδυνο χρεοκοπίας , διάλυση τραπεζών και καταστροφή ολόκληρης της παγκόσμιας οικονομίας. Τα συμπεράσματα μας? Ολική αναπροσαρμογή του χρηματοπιστωτικού συστήματος με όλο και πιο αυστηρούς κανόνες να ρυθμίζουν τα πλαίσια λειτουργίας των τραπεζών. Η μόνη λύση για να σωθούν πλέον τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα είναι να ισχυροποιηθούν είτε με συγχωνεύσεις είτε με αυξήσεις των κεφαλαίων τους. Ας ελπίσουμε ότι κάτι τέτοιο είναι εφικτό τώρα που η Ευρωπαϊκή Ένωση προειδοποιεί για νέο κύκλο χρηματοπιστωτικής κρίσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- § ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
- § ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ, ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΛΑΣ
- § ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ-ΗΡΕΙΩΤΗΣ
- § ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ)
- § ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ, ΖΟΠΟΥΝΙΔΗΣ-ΛΕΜΟΝΑΚΗΣ
- § Sharpe, W.F. (1963) « A Simplified model for Portofolio Analysis », Management Science
- § www.taxheaven.gr
- § www.capitalinvest.gr
- § www.creditcollection.gr
- § www.epikaira.gr
- § www.investingreece.gr
- § www.enet.gr
- § www.gge.gr
- § www.bankersreview.gr
- § www.bankofgreece.gr
- § www.euretirio.gr
- § www.deteipat.gr
- § www.emea.gr

§ www.iskra.gr
§ www.kathimerini.gr
§ www.focusmag.gr
§ www.greekmoney.gr
§ www.actuaraegean.gr
§ www.periergos.gr
§ www.axiaplus.gr
§ www.kerdos.gr
§ www.ethnosnews.com
§ www.ert.gr
§ www.news.gr
§ www.insideinfo.gr
§ www.xrimanews.gr
§ www.isotimia.gr
§ www.naftemporiki.gr
§ www.onair24.gr
§ www.e-forum.gr
§ www.tanea.gr
§ www.ministryofjustice.gr
§ www.imerisia.gr
§ www.trapezes.gr
§ www.bankingnews.gr
§ www.oke.gr
§ www.tovima.gr
§ www.express.gr
§ www.harm.gr
§ www.theseis.com
§ www.bizhelp.com
§ www.praxisred.blogspot.com
§ <http://oikonomikanea.wordpress.com>
§ www.svistra.blogspot.com
§ www.imf.org
§ www.guardian.co.uk
§ <http://edition.cnn.com>
§ <http://bbc.co.uk/news>
§ <http://el.wikipedia.org>
§ www.ecb.int
§ www.reuters.com
§ www.investopedia.com